

Vulgární komunikace mládeže v současnosti

Soňa Zapletalová

Bakalářská práce
2008/2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Soňa ZAPLETALOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Vulgární komunikace mládeže v současnosti**

Zásady pro vypracování:

Vyhledání literatury

Formulace teoretické části práce

Užší výběr literatury

Příprava empirické části

Administrace metod

Shrnutí, analýza a interpretace výsledků šetření

Průběžné konzultace s vedoucím práce

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MATĚJČEK, Z.: Co děti nejvíc potřebují. Portál, Praha 1994

VÁGNEROVÁ, M.: Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání. Karolinum, Praha 2005

KRAUS, B.: Sociální aspekty výchovy. Gaudeamus, Hradec Králové 1999

SHARRY, J.: Řešíme problémy s výchovou dětí a dospívajících. Computer Press, Brno 2006

TRÍLAŮN, B.: Překonávání konfliktů v rodině. Portál, Praha 2005

FABER, M., MAZLICH, E.: Jak mluvit, aby nás teenageři poslouchali, jak naslouchat, aby nám teenageři důvěřovali. Computer Press, Brno 2007

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Jiří Musil, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **16. února 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2009**

Ve Zlíně dne 16. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně

.....

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V této práci se zabývám vlivem rodiny, školy, kamarádů a trávením volného času na výchovu jedince. Každá část v teoretické části se zaměřuje na vliv těchto činitelů na vulgární komunikaci mládeže.

Na teoretickou část navazuje část praktická, kterou tvoří výzkum. Hlavním cílem výzkumu je zmapovat případné vlivy současného využívání vulgarismů v jazyku mládeže

Klíčová slova: Rodiny, škola, volný čas, přátelství, vulgární komunikace, vulgarita

ABSTRACT

This thesis deals with an influence of family, school, friends and spending free time on human's culture. Each part of the theoretical part is focused on influence of these factors on vulgar communication of youth.

The theoretical part of this thesis is followed by the research work. The main point of the research is to map possible influence of using vulgarism in spoken language of youth.

Keywords: Family, school, free time, friendship, vulgar communication, vulgarity

Poděkování

Touto cestou chci poděkovat panu prof. PhDr. Jiřímu Musilovi, CSc. za odborné vedení mé bakalářské práce a neustálý optimismus a vstřícnost, které doprovázeli každé naše setkání.

Dále chci poděkovat svým nejbližším za trpělivost, podporu a pomoc, kterou mi při psaní této práce poskytovali.

Motto

„Existuje-li něco, co chcete změnit u svého dítěte, zamyslete se nejprve zda to není něco, co byste měli změnit u sebe.“

C. G. Jung

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 RODINA	11
1.1 RODINA DNES	11
1.2 VÝVOJ JEDINCE	12
1.3 SOCIALIZACE.....	13
1.4 FUNKCE RODINY PODLE HAVLÍKA A KOTI.....	14
1.5 VLIV RODINY NA VULGÁRNÍ KOMUNIKACI DÍTĚTE.....	15
1.5.1 Děti před nástupem do školy.....	15
1.5.2 Děti mladšího a středního školního věku	16
1.5.3 Mladiství	16
2 ŠKOLA	17
2.1 SOCIALIZACE VE ŠKOLE.....	17
2.2 DÍTĚ VE ŠKOLE	18
2.3 VZTAH K AUTORITĚ.....	18
2.4 PODSTATNÁ ROLE KAMARÁDŮ	19
3 ŠKOLNÍ A MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY	21
3.1 PŘÁTELSTVÍ	21
3.2 VOLNÝ ČAS	22
3.2.1 Volný čas s rodiči.....	23
4 KOMUNIKACE A CHOVÁNÍ MLÁDEŽE	24
4.1 VÝVOJ ŘEČI.....	24
4.2 DĚTSKÝ SLOVNÍK	26
4.3 VULGARITA.....	26
4.3.1 Proč se mluví vulgárně.....	27
4.3.2 Prevence	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
5 DOTAZNÍK	30
5.1 SLOŽENÍ RESPONDENTŮ.....	30
5.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	32
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
INTERNETOVÉ ZDROJE	63
SEZNAM GRAFŮ	64
SEZNAM TABULEK	65

ÚVOD

Zdá se, že čím dál častějším jevem v české společnosti je využívání vulgarismů. Vulgarity se nevyhýbají ani české nejvyšší politice. Potom nastává otázka, pokud nezvládnou ani nevyšší představitelé našeho státu potlačit využívání sprostých slov, nadávek a gest, jak to má vypadat mezi obyčejnými lidmi. Výjimkou dnes nejsou ani malé děti, kterým zaznívají z úst ta nejvulgárnější slova.

Rozdíl v užívání jazyka vidím již ve svém nejbližším okolí. Alarmujícím není jen samotné užívání neslušných slov, frekvence jejich užívání, ochuzování slovní zásoby a pokles kultury jazyka. Motivoval mě i fakt, že děti a mladiství si snad už ani neuvědomují, jaká pikantní a nelibozvučná slova vlastně říkají.

Práce sestává ze dvou částí, a to teoretické a empirické. V teoretické části se zaměřuji na stěžejní činitele, kteří ovlivňují formování dítěte jako člověka. Jsou jimi pro mě rodina, škola, mimoškolní aktivity a kamarádi. Pokusila jsem se nastínit situaci u dospívající mládeže.

Cílem praktické části je zmapování případných vlivů současného využívání vulgarismů v jazyku mládeže. Dotazník byl zvolen z důvodu anonymity, aby se mladiství nestyděli na otázky odpovídat a nesnažili se tolik dělat se lepšími, jak by se mohlo při osobním kontaktu stát. Dále mi šlo o to, aby se respondenti necítili zahanbeně v důsledku užívání neslušných slov.

V dotazníku jsem se zpočátku zaměřila na využívání volného času a prospěch mladistvých. Dále na vulgární komunikaci a názory na její užívání. Přístup rodičů, pokud jejich potomek vulgarismus vysloví a rozdíl mezi mluvou doma a ve škole respondentů. Na závěr jsou uvedeny otázky na věk a pohlaví dítěte, úplnost rodiny a vzdělání rodičů, o kterém si myslím, že by mohlo mít taktéž vliv na kulturu jazyka v rodině a tedy i vliv na dítě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Člověk se narodil jako tvor společenský. Bez blízkosti a společnosti jiných lidí by nebyl člověkem. Jeho primární socializace probíhá v rámci rodiny. Ta je podstatným socializujícím činitelem v životě člověka. Velký sociologický slovník (Maříková et al., 1996) dokonce uvádí, že rodina je nejdůležitější společenskou skupinou a institucí. Havlík s Kořou (2002) říkají, že je základním článkem sociální struktury. Kraus (1998) uznává, že nepopiratelným faktem je, že má zásadní podíl na formování osobnosti mladého člověka. Trelaun (2005) označuje rodinu z privilegované místo lásky, ochrany a výchovy. Podle mě má nejzásadnější vliv v době nástupu do školy a v období dospívání. Myslím si, že jsou to dvě nejvíce zlomová období v životě dítěte, kdy dochází k mnoha změnám. A právě podpora a správné vedení nejvíce usměrní dítě k tomu, aby bylo připraveno na život.

1.1 Rodina dnes

Dnes se uvádí, že rodina je v krizi. Manželství již není pro společnost tak zásadní jako dříve. Naopak roste rozvodovost a vznikají nové průchozí svazky. Výjimkou ani není, že rodič vychovává dítě sám. Ovšem sociologové připouštějí, že na dítě mohou mít vliv rodiny úplné, neúplné, ale také nefunkční nebo dysfunkční. Otázkou nám ale zůstává, jak moc pozitivní či negativní vliv to je.

Komunikace v rodině je výrazně narušena. Jako by lidé spolu již neuměli mluvit. Doma se sejdou maximálně u televize. Podle Krause (1998) je celý život rodiny poznamenán. Tvrdí, že rodiče na sebe navzájem ztrácí čas a nemají ho ani sami pro sebe a svou relaxaci. V důsledku tohoto jsou podráždění, přetížení. Pokud rodiče nemají čas na sebe, tím méně ho mívají na své děti. Ty jsou svým způsobem odkázány samy na sebe, byť jim rodiče zajistí vše potřebné jako je jídlo, ošacení atd. Kraus (1998) si myslí, že kolikrát ani rodiče netuší, kde děti jsou a jak tráví svůj volný čas.

Podle Vágnerové (2002) by rodina měla být pro jedince „*emocionálním zázemím, pilířem bezpečí a jistoty stimulace, podnětů a uznání, místem elementárních zkušeností a základnou pro vstup do společnosti.*“

Taxová (1987) klade obrovský význam na to, aby byla rodina harmonická. Vidí to jako podstatné nejen pro primární socializaci, ale také pro: „*zdravé formování osobnosti v dalších fázích životní dráhy.*“ (Taxová, 1987, s. 185)

1.2 Vývoj jedince

Během svého vývoje člověk prochází mnoho změnami. Po narození je dítě pro rodiče středobodem jejich vesmíru. Dítě se narodí maličké a bezmocné. Rodiče jej zahrnují péčí a láskou. Na konci vývoje, už jedinec není tak bezbranný. Naopak vyvinou se mu smysly, vyroste, zesílí.

Malý novorozenec, jak uvádí Vágnerová (2005), je dítě do jednoho měsíce života. Mnoho toho zatím nedovede, ale dotek, teplotu a změnu polohy rozpozná. Nějaké stopy po vnímání sluchu jsou již z prenatálního období. Novorozenec se sice ještě nemůže nijak bránit před světem, ale má reflexy. Nejvýraznějšími je sací reflex a reflex úchopový, který stimuluje například dotek do dlaně.

Za kojenecké období označujeme dítě od 1 měsíce do 1 roku jeho života. Vágnerová (2005) uvádí, že první, koho dítě v tomto období pozná a odlišuje od okolního světa, je matka. Tento proces nastává kolem 6. měsíce života. Postupně se začíná vyvíjet zrak, který je podstatný pro rozvoj poznávacích procesů. Zlepšuje se ostrost, barvocit i vnímání pohybu kolem sebe, vnímání prostoru. Postupně kojeneček ovládá i své tělo, počínaje polohami těla a hlavičkou, její držení. Dále kojeneček sedí, leze, bere věci do rukou.

Období od 1 roku do 3 let věku dítěte označujeme jako batolecí věk. Vágnerová (2005) se zmiňuje, že batoletci se vyvíjejí motorické schopnosti. Učí se ovládat vyměšování. Začíná se orientovat v prostoru, čase i množství. Začíná se vyvíjet paměť. V neposlední řadě si dítě začíná uvědomovat samo sebe.

Za předškolní období bývá označován věk dítěte od 3 do 6 někdy 7 let. Vágnerová (2005) uvádí, že dítě je zatím bez logického myšlení. Naopak některé věci si například vysvětluje magiky. Typická, pro toto období, je kresba, hra a pohádky. Čas se specifikuje na kratší a delší dobu. Mnohé děti před nástupem do školy znají názvy čísel. Paměť se zlepšuje. Začíná zaměřovat svou pozornost. Rozvíjí se i emoce a ubývá negativismu, který byl typický pro třetí rok věku dítěte. Začíná rozvoj smyslu pro humor i morální uvažování.

Za školní věk označujeme období od prvního školního dne po konec základní školy. Mnozí autoři jako Matějček (1989), Musil (2006) nebo i Vágnerová (2005) školní věk dále dělí na mladší, střední a starší školní věk. Při tom posledním, tzn. starší školní věk, se postupně kryje s pubescencí (první fází dospívání). Bližší vývoj popisuje Vágnerová (2005). Podle ní se zrakové vnímání přesouvá z detailů na celek, v kterém tyto detaily rozpoznávají.

Zlepšuje se senzomotorická koordinace – oko ruka. Sluch dozrává již kolem 7 roku věku dítěte. Myšlení směřuje k jedné věci, na kterou se jedinec soustředí. Chápe souvislosti a vztahy. Zhruba od 8 let nemá problém s chápáním času. Rozvíjí se logické myšlení. Zvyšuje se kapacita paměti.

Již během školních let dochází k největšímu mezníku v lidském životě a tím je dospívání. Vágnerová (2005) jej vymezuje jako období od 10 do 20 let věku jedince. Celá osobnost se mění. Nejzásadnější změnou je, že se jedinec stává schopným reprodukce. K tomu se váže mnoho biologických změn. Dále Vágnerová (2005) uvádí schopnost dospívajících myslet abstraktně, hypoteticky. Neuvažují jen o přítomnosti, ale přemýšlí i nad budoucností. Všeobecně bývají dospívající jedinci přecitlivělí, vztahovační, náladoví.

U každého období Vágnerová (2005) zdůrazňuje vliv sociální interakce, která podstatně ovlivňuje veškerý vývoj dítěte.

1.3 Socializace

Socializaci můžeme též označit za sociální učení. Podle Musila: ... „*probíhá během interakce mezi individuem a jinými jedinci, jedincem a skupinou, skupinami nebo jedincem (skupinou) a prostředím.*“ (Musil, 2005, s. 30)

Socializace je podle Giddense (1999) proces vývoje od dob, kdy je dítě pouhým bezmocným novorozencem až po období, kdy si uvědomuje sebe sama jako osobu a orientuje se ve své kultuře. Postupné spojení mezi generacemi se uskutečňuje právě socializací. Zároveň ji pokládá za základ naší vlastní individuality a svobody.

Havlík a Kořa (2002) přirovnávají socializaci za nástroj mezi jedincem a společností. Je to proces, kdy je jedinec ovlivněn prostředím, a to ať už se jedná o prostředí přírodní, kulturní nebo sociální. Toto působení probíhá i v opačném směru.

Kraus (1998) dělí socializaci na tři období. V prvním se dítě do dvou let věku identifikuje s matkou. V druhém období se dítě začíná osamostatňovat. Interakce se rozšiřuje i na další blízké osoby. Ve třetím socializačním období dítěte je typická ztrátou dominantního postavení rodiny. Je to doba, kdy dítě vstupuje do školy a sleduje více média, která na něj začínají mít značný vliv.

Sak (2000) dokonce označuje socializaci za jakýsi způsob sociální manipulace. Odůvodňuje to tím, že jedinec se do určité rodiny, společnosti, kultury narodil a neměl tedy možnost si sám vybrat, nebylo to jeho svobodnou volbou.

Všeobecně tedy lze usuzovat socializaci za významný činitel v životě člověka, díky kterému je právě bytostí kulturní, společenskou. Tento proces trvá celý život.

1.4 Funkce rodiny podle Havlíka a Koti

- Biologická a reprodukční funkce (včetně ochranné) – jak výzkumy dokazují, věk párů uzavírajících manželství se zvyšuje. Roste i věk matek prvorodiček. Dnes, jak již bylo v kapitole 1 uvedeno, společnost nelpí tolik na tradici manželství. Podstatné je, že rodina stále plní reprodukční funkci. Do roku 2006 ukazovaly publikace, že porodnost klesá. Ovšem podle Českého statistického úřadu (2009) se porodnost od roku 2006 zvyšuje.
- Emocionální funkce a tvorba domova – podle sociologů je nejvýznamnější v dnešní společnosti. Dříve byly děti vnímány jako malí dospělí. Dnes je dítě ve středu zájmu, péče, ochrany a lásky.

S touto funkcí je úzce spjatá tvorba domova, který bychom mohli označit za přístav. Pokud tedy ostatní funkce ustupují do pozadí, tak právě funkce domova jde do popředí. Je to způsobeno především výrazným oddělením „*veřejného a soukromého prostoru*“ (Havlík, Kořa, 2002, s. 70)

- Ekonomická funkce – dříve patřila mezi nejvýznamnější funkce. Dnes ovšem ustupuje do pozadí. Původně rodiny vlastnily hospodářství. Ovšem po průmyslové revoluci se situace začala měnit. Původní hospodáři a řemeslníci se museli přeorientovat ve způsobu obživy. Začali se z nich stávat dělníci a zaměstnanci. Další změnou v životě rodiny byla emancipace žen. Tyto události vedly k tomu, že se dnešní rodina moc neschází a jednotliví členové se doma téměř nevidí.
- Socializační a výchovná funkce – k jakým hodnotám a jak dítě vést se liší kulturu od kultury. Dalším rozdílem může být postupný vývoj rodiny, psychologické a sociální zrání dítěte nebo také přibývání nových členů rodiny. Vychovávat dítě není jednoduché a neexistuje jednotný návod jak to správně dělat..

1.5 Vliv rodiny na vulgární komunikaci dítěte

Matějček (2003) uvádí, že rodiče, a dospělí vůbec, přirozeně a bez učení a spontánně rozvíjejí řeč dítěte. Sak (2000) tvrdí, že rodiče, kteří se svým dítětem komunikují jen málo, respektive zřídkakdy, mají na dítě mnohem menší vliv než kdyby s dítětem komunikovali pravidelně. Samozřejmě, že Sakova myšlenka může být chápána tak, že pokud rodiče s dítětem nebudou komunikovat, nic nepokazí. Ale lze ji vidět i tak, že pokud tedy rodiče s dítětem příliš nehovoří, nemohou tak ani ovlivnit, jakým jazykem jejich dítě komunikuje, zda využívá vulgarismů ve své řeči a případnému zabránění či omezení tohoto užívání.

1.5.1 Děti před nástupem do školy

Na jasný vliv ovlivnění komunikace rodinou poukazuje Matějček (1989). Podle něj je to zcela jasné, protože si dítě samo vulgarismy určitě nevymyslí. Začíná to tím, že dítě zpočátku napodobuje dospělé a vše po nich opakuje. A právě jak Matějček (1989) říká, v neslušných výrazech často najdeme slova zvukomalebná. Navíc rodiče dětem říkají, že takové věci nesmí vyslovovat a o to víc je pro děti zábavné vulgarismů využívat. Nelze hledat důvod vulgární komunikace např. ve školce, protože ty malé děti vulgarismy musely nejdřív někde slyšet. Co je pro děti zakázané, ale dospělí dělat mohou, děti přitahuje o to víc. Kramulová (2009) vidí původ vulgárních výrazů u dětí a opakování těchto slov v tom, protože malým dětem se líbí rozruch a pozornost, které výraz vyvolá. Ale také si myslí, že děti opakují neslušná slova i proto, že jen opakují odposlouchané, aniž by věděly, co to znamená.

Matějček (1989) se domnívá, že nebezpečnost vulgárních výrazů a výlevů netkví ani tak v tom, že se je děti naučí, ale spíš v tom, jaký je postoj a chování toho, co právě vulgarismus vyslovil. Jde o ten pocit nadřazenosti, povýšenosti, síly.

„V takové atmosféře se pak snadno rodí i všelijaké předsudky a pověry – rasové, národnostní, mezilidské.“ (Matějček, 1989, s. 142)

I Vágnerová (2005) poukazuje na vliv okolí na řeč dítěte v tomto období. Děti jsou ovlivněny dospělými, ale i médii a vrstevníky.

1.5.2 Děti mladšího a středního školního věku

U dětí školního věku dochází k posunu jak myšlenkovému, tak i řečovému. Pokud takto malé děti využívají vulgarismů, stále to může být vlivem rodičů a nejbližšího okolí. Dítě doma slyší neslušná slova a nadávky, a potom je reprodukuje mezi kamarády třeba ve škole. Důvodem může být třeba jen obrana dítěte, kdy vrací slovní úder jinému dítěti. Nebo se chce cítit větší, dospělejší a tím pádem i důležitější než jeho kamarádi.

1.5.3 Mladiství

Na obtíže s využíváním spisovného jazyka upozorňuje Taxová (1987).

Nedomnívám se, že by rodina měla v tomto období již stěžejní vliv na vulgární komunikaci mladistvého. V jeho životě jsou nyní jiné priority, hlavně co se týče v oblasti mezilidských vztahů. Mladý člověk mluví vulgárně, ale není to jen bezmyšlenkovité opakování po druhých. Má k tomu jiné, specifické důvody.

Tyto důvody mohou být různé. Jde třeba jen o zábavu, kdy chce člověk okořenit nějaký vtip. Nebo chce zapadnout mezi kamarády, kteří vulgárního jazyku využívají. Může se jednat o jakousi řečovou smyčku, kdy si to mladý člověk ani sám neuvědomuje a téměř za každým slovem doplní vulgarismus. Tento akt bych označila za nevědomý, kterému předcházely jiné důvody.

Jiným případem je, pokud dítě žije se svými rodiči a v jejich rodině jsou vulgarismy s hádkami na denním pořádku. Potom si jedinec lehce zafixuje tyto neslušné specifické slovní obraty. Navíc v takovémto prostředí není ani možnost nápravy, která by posunula jazykovou kulturu na lepší úroveň.

2 ŠKOLA

Osobnost mladého člověka také významně formuje škola. Už jen samotný nástup do školy je obrovskou událostí v životě dítěte. Nastává změna období, kdy si hraje a vstupuje do světa povinností a učení. Škola není jen budova. Je institucí podstatnou při rozvoji a další socializaci jedince. Nástup do školy znamená postupné nahrazování rodiny jinými sociálními skupinami. Jsou jimi například nové autority v podobě učitelů a vychovatelů. Rodinu nahrazují i vrstevnické skupiny, které mají značný vliv na rozvoj jedince.

2.1 Socializace ve škole

Mnozí autorové jako Havlík a Kořa (2002) považují nástup do školy za sekundární socializaci, která zahrnuje veškeré návazné procesy na socializaci primární. Jedinec tak poznává nové situace a oblasti ve společnosti, ve které žije. Je pro člověka velmi důležitá.

„Nástup do školy ovlivní socializační proces dítěte. Zkušenosti, které zde získá, a požadavky, s nimiž se musí vyrovnat, budou stimulovat rozvoj určitých sociálních dovedností a osobnostních vlastností. Škola může působit jako výzva, nabídka možnosti vlastního rozvoje a sebepotvrzení, ale i jako zdroj ohrožení.“ (Vágnerová, 2002, s. 215)

Podle Prokopa (1996) je škola složitým sociálním organismem, ve kterém je pevná vnitřní struktura. Ovlivňuje ji velká spousta vnějších vlivů. Je sociálním mezistupněm mezi rodinou a společností. Přípravuje dítě na budoucí život a integraci do společnosti. Popisuje ji jako nutný mezistupeň. A i když se jedná o veřejnou organizaci, přesto si zachovává svou autonomii a izolaci. V každé škole mají vlastní způsoby jednání, hodnoty, normy. Od ostatních škol se odlišuje i svým prostředím. Dokonce označuje za *„prvek vrcholné kultury.“* (Prokop, 1996, s. 5)

Jak bylo naznačeno výše, škola je významným socializačním činitelem. Po rodině tím nejdůležitějším. Je první institucí, kdy se dítě dostává do interakce s dalšími dětmi, nepočítáme-li školy mateřské. Havlík s Kořou (2002) si ji představují jako sjednocovací prostor, který dokonce označují za zavařovací hrnec, ve kterém se slučují odlišné povahy. Jako prostor, kde dítě vykročí z kruhu rodiny a domova na práh velkého světa.

„Škola jako prostor interakce, setkávání a sociálního styku má značný vliv na utváření postojů k druhým lidem. Vliv školy je v oblasti sociální percepce a utváření postojů k druhému rovnocenný, v některých životních obdobích a oblastech dokonce větší než vliv rodi-

čů. Zde je ovšem nutno rozlišit mezi základní a střední školou – a instituty vyššího vzdělání.“ (Havlík, Kořa, 2002, s. 137)

Podle Havlíka a Koti (2002) pro školské instituce mimo jiné platí, že vytvářejí a udržují v chodu ucelené sítě vztahů. Také se zmiňují, že školy ovlivňují jak myšlení, tak postoje a identity. A mimo jiné i uvádí roli školy ve formování svébytné kultury jednání, návyků a rituálů.

2.2 Dítě ve škole

Pokud se zaměříme na dospívajícího ve školním prostředí, můžeme si všimnout několika výrazných charakteristik v jeho chování, které jsou typické pro období nastávající adolescence. Jsou jimi podle Vágnerové (2005) negativismus, tendence provokovat a snaha o rovnoprávnou diskuzi.

Co se týče komunikace mladistvého s pedagogem ve škole, označuje ji Vágnerová (2005) za neosobní, též formální s uvědomělými nebo i neuvědomělými výkyvy. Těmi mohou být různé grimasy, tón hlasu jedince, gesta. Typické je i neuvědomělé klácení.

Velmi nápadným znakem je podle Taxové (1987) střídání hlučnosti a upovídanosti se zamlklostí.

Chování mezi vrstevníky ve školním prostředí označuje Taxová (1987) za typickou snahu upozorňovat na sebe, ať už se jedná o dívky nebo i o chlapce. Chtějí v čemkoliv vyniknout a za jakoukoliv cenu, jen aby dosáhli trochy uznání. Odsud pramení jeden z možných důvodů využívání vulgarismů v běžném jazyce dětí i mladistvých.

2.3 Vztah k autoritě

Dnes a denně slýcháme o tom, jak je dnešní mládež drzá, neumí se chovat, nerespektuje pravidla ani starší generace. Zajímavé ale je, že již Aristoteles upozorňoval na nekázeň a nevhodné chování mládeže jeho doby. A když dnešní prarodiče upozorňují na to, jak to jde s jejich vnuky z kopce, sami zapomínají na to, že oni sami chtěli být také zajímaví, upozornit na sebe. I oni po taji kouřili za rohem ulice, aby je starší neviděli a jejich rodiče a prarodiče si stěžovali, jak jsou ty jejich děti zkažené a nevychované.

Lidé starší generace mají dojem, že dnešní mládež je problematictější než byli oni. Sami si ale neuvědomují fakt, že společnost se mění, vznikají jiné společenské problémy než byly

za jejich mládí a společnost, včetně jejich dětí a vnuků, se tomuto faktu musí přizpůsobovat. Tento stav je nekonečný, protože společnost se stále vyvíjí.

Taxová (1987) uvádí, že dětství se zcela přirozeně podřizuje autoritě dospělých a velkých. Pro malého školáčka je nejdůležitější, co řekla paní učitelka ve škole. Celkově podle ní mladší školáci uznávají autoritu až už učitelů, vychovatelek nebo i vedoucích táborů.

Situace se ale s věkem mění. Samozřejmě nelze zobecňovat na všechny děti, protože ne všechny mluví s despektem vůči autoritám. Pravdou ale podle Taxové (1987) zůstává, že dospívající mají menší respekt k institucionálním autoritám než měli jako malé děti.

Dospívající bývají podle Taxové (1987) vůči dospělým kritičtí.

Obtíže s respektem k autoritě mohou podle Havlíka a Koti (2002) pramenit „*tam, kde okolí napadá a znevažuje statut učitelů a podlamuje jejich reputaci.*“ (Havlík, Kořa, 2002, s. 134).

Mezi další autority můžeme řadit i policii, institucionální úředníky atd. Pokud děti a mladiství doma slychají nevhodné komentáře na stranu těchto státních významných autorit, nelze se potom divit, že sami mají problémy s přístupem a chováním k různým autoritám. Na školu potom tedy přechází břemeno, aby děti naučila k respektu institucionálním autoritám a sociálnímu řádu. Ovšem škola nemůže neustále na děti dohlížet a vychovávat je sama. Je i na rodičích, aby své děti vedli správným směrem. Aby sami rodiče ukázali dětem správné způsoby chování.

2.4 Podstatná role kamarádů

Vulgární komunikaci dětí a mladistvých bezesporu ovlivňují kamarádi. Jako důkaz nám může posloužit zákon socializace, a to zákon učení napodobováním. Musil (2005) uvádí, že dítě nebo mladistvý vidí určitý vzorec chování u svých kamarádů, který následně napodobuje, opakuje. Dalo by se říci, že zde má velkou roli motivace, která následně pomáhá osvojovat si a upevňovat určité způsoby chování či jednání. V tomto případě si dovoluji tento zákon zaměřit i na vulgární komunikaci dětí a mládeže a nejen na jejich chování. Pokud totiž, jak Taxová (1987) uvádí, jedinec nesplňuje očekávání skupiny, setkává se se sankcemi, které s tímto souvisejí. Jsou jimi odmítání skupinou, přehlížení, izolování.

Vágnerová (2005) poukazuje na roli kamarádů již ve mateřské škole. Kamarádství jsou sice jen situační, proměnlivá a povrchní, ale i tak mají pro dítě velký význam. Pokud se na

kamaráda rozzlobí, může se s ním přestat kamarádit a odmítnout ho, oproti sourozenci, kterého má doma. Sourozence nelze odmítnout. Taxová (1987) navíc doplňuje typický znak kamarádství, kdy děti pro spor nebo konflikt mohou tento svůj svazek jednoduše přerušit nebo dokonce i zrušit. Ale upozorňuje zároveň, že stejně rychle mohou vznikat i nová kamarádství.

Děti si kamarády podle Vágnerové (2005) vybírají na základě blízkosti (např. bydlí ve stejném domě, ulici), také jak je oblečeno, jakého je pohlaví (děti se kamarádí jen se stejným pohlavím) a jak je dítě staré (kamarád mívá stejný věk jako dítě samo). Více kamarádů mají děti, které jsou „populární mezi ostatními, jsou dobře laděné a sociálně zdatnější.“ (Vágnerová, 2005, s. 216)

Role kamarádů spočívá podle Taxové (1987) i ve faktu, že dítěti záleží na tom, jak působí na své kamarády a jak jej hodnotí. V čem jsou jimi oceňováni. Dále usilují o jisté postavení ve třídě, skupině. Snaží se o sympatie vůči své osobě. Chtějí mít určitý vliv na ostatní.

„Jen v dětské společnosti se utvářejí a upevňují city přátelství, které pak jsou významnou hodnotou pro celý další život.“ (Matějček, 1989, s. 259)

3 ŠKOLNÍ A MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY

„*Volnočasové instituce ovlivňují jak sociální zařazení pubescenta, tak rozvoj jeho schopností a dovedností. Mohou kompenzovat negativní vliv rodiny i školní neúspěšnosti.*“ (Vágnerová, 2005, s. 347)

Navštěvování školních a mimoškolních činností považuje Taxová (1987) za krok správným směrem. Umožňuje žákům si ve skupině lépe budovat svoji pozici a zlepšuje i integraci do skupiny vrstevníků.

3.1 Přátelství

Velmi podstatnou složkou v životě dítěte a mladistvého je přátelství. Rozdíl mezi kamarádstvím a přátelstvím je v intenzitě tohoto vztahu. Zatímco kamarádství bylo pro dítě spíše povrchního a krátkodobějšího rázu, je přátelství podporováno hlubšími city mezi které patří intimita, důvěra, sblížení, odezva, porozumění apod. Přátelství podle Taxové (1987) můžeme označit i jako vztah stabilní, který není již tak povrchní a projevuje se dávkou výběrovosti (stejně zájmy, humor). V životě mladistvého hrají přátelé obrovskou roli a do tohoto vztahu vkládají mnoho energie. Víc než by si dospělí mohli myslet. Přátelé pomáhají dítěti se osamostatnit. Matějček (1989) varuje před chybou rodičů, kteří se snaží zabránit dítěti takto přirozenému osamostatňování se .

Dokud byly děti malé, měli své skupinky kamarádů. Holčičky si hrály s holčičkami a chlapci si hráli s chlapci. S postupem věku se více uzavíraly a vytvářely party. Již se nejedná o homogenní uskupení, ale jsou to heterogenní společenství mladých lidí. Ve světě mladého člověka je přátelství velmi důležitým činitelem. Pro mladé je to *snaha spolu „ žít, bavit se, povídat si, sdělovat a sdílet zážitky, soutěžit nejen v obratnosti a síle, ale i ve vtipu pohotovosti, v originalitě nápadů, imponovat druhým svými kvalitami.*“ (Matějček, 1989, s. 313)

Vágnerová (2005) uvádí, že ve vrstevnické skupině vznikají první přátelství i lásky. Mají touhu někomu důvěřovat a tak vznikají „*dyadické vztahy-přátelství*“. První tendence k této touze se vyskytují již kolem 11-12 roku. Přátelé si poskytují oporu.

Taxová (1987) se navíc zmiňuje, že čím jsou děti starší, tím více času tráví ve společnosti svých kamarádů, přátel.

Nelze ovšem popřít, že člověk jako tvor společenský vkládá do přátelství energii po celý svůj život. Ovšem rodiče si kolikrát neuvědomují, že i jejich dítě musí vynaložit spoustu energie a času do tohoto vzácného vzájemného vztahu. Vzácný je tím, jak Taxová (1987) uvádí, že přítel k nám může být upřímný, nemusí nic předstírat. Lze si s ním vyměňovat informace i názory bez rozpaků a bez obavy zesměšnění.

„Přátelství umožňuje sebepoznávání i poznávání druhého, poskytuje vzájemné ocenění a umožňuje sebeocenění.“ (Taxová, 1987, s. 197)

3.2 Volný čas

Volný čas označuje Kavanová a Chudý (2005) jako prostor pro svobodnou činnost a rozvoj člověka. Vnímají jej jako prostor na regeneraci duševních i fyzických sil. Člověk tak uspokojuje své potřeby, zájmy. Dále mu přisuzují označení jako je prostor pro zábavu, který mění rytmus lidského života. V tomto prostoru se člověk seberealizuje a sebevzdělává.

„Aktivity ve volném čase jsou jednak výrazem osobnosti, jednak tuto osobnost dále formují. Obraz trávení volného času proto vypovídá o sociálním poli jedince a o jeho dalším vývoji.“ (Sak, 2000, s. 211)

Trávení volného času je často opakovaným neduhem mládeže. S technologickou modernizací a novými sociálními jevy, jako je osamělost člověka a jeho odpojení od okolního světa, gamblerství a jiné, se může zdát, že trávení volného času dětí i mladistvých zcela ovlivňují a zabírají jen média a počítače.

Nevyvratitelným faktem je, že trávení volného času svého dítěte se líbí jen málokterému rodiči. Na druhou stranu ne jeden autor zmiňuje nevědomost rodičů, kde a s kým vlastně jejich dítě tráví svůj volný čas. Na koho tedy lze svalit vinu za neefektivní trávení volného času dětí a mladistvých? Na děti? Na rodiče? Nebo dokonce na média a techniku?

Domnívám se, že dítě v mladším školním věku ještě neví, jak by mohlo svůj volný čas trávit. Je jen na rodičích, zda dítě přihlásí do nějakých zájmových kroužků, „vyženou“ ven si hrát nebo ho nechají doma sedět u počítače, aby se snad dítěti něco nestalo.

Ve středním školním věku by měli rodiče dítě podporovat ve vybraných aktivitách jako jsou sportovní, výtvarné a jiné kroužky.

Při dospívání rodiče již tak velký vliv na výběr aktivit svého dítěte nemají. Adolescent si chce sám vybrat způsob, jak bude trávit svůj volný čas. Chce být dospělý a rozhodovat se

sám. Nechce, aby mu rodiče ještě říkali, co má dělat a kdy to má dělat. Nechce, aby se s ním zacházelo jako s dítětem.

3.2.1 Volný čas s rodiči

Sharry (2006) navrhuje rodičům, aby se svým potomkem trávili více společného času a provozovali spolu různé aktivity. Čas strávený spolu pohromadě s dětmi rodičům nikdo nenahradí, navíc v trávení společného volného času pohromadě vidí Sherry (2006) velmi pozitivně. Upevňuje se tak vztah mezi rodičem a dítětem, který je v období dospívání velmi důležitý. Dítě nepotřebuje své rodiče jen do doby, než přijde puberta. I v období nadcházející adolescence hrají rodiče v životě mladistvého velmi podstatnou roli, protože i nyní jejich děti potřebují vést určitým směrem a vychovávat, ale také potřebují podporu od svých rodičů. Utužení vztahů má navíc velmi kladný vliv na formování osobnosti dítěte. Z těchto důvodů Sharry (2006) doporučuje různé aktivity, které mohou být provozovány společně rodiči s dítětem. Patří mezi ně: „*sledování televize, společné vypracování domácího úkolu, společné nakupování, hraní karet, sportování, pečení nebo vaření, společné venčení psa, fandění fotbalovému týmu, kutění (vyrábění výrobků ze dřeva a podobně), cyklistika, víkendový pobyt v kempu, společně navštěvovaný kurz, rybaření, společná práce na počítači.*“ (Sharry, 2006, s. 97)

Navíc si Sharry (2006) myslí, že tímto způsobem může rodič své dítě ještě více poznat. Hodně rodičů o svém dítěti mnoho neví, a právě mnoho konfliktů vzniká z neznalosti svého potomka.

I když se podle Taxové (1987) zdají dospívající děti být nezávislými a samostatnými, neměli by rodiče zapomínat také na fakt, že jejich děti potřebují jejich lásku, pevné zázemí a jistotu stabilního domova.

4 KOMUNIKACE A CHOVÁNÍ MLÁDEŽE

„Řeč je prostředkem sociálního kontaktu i prostředkem poznání, a proto může přispět k uspokojení různých potřeb dítěte.“ (Vágnerová, 2002, s. 108)

Vágnerová rozděluje potřeby dítěte na:

- Potřeba orientace – osvojení si řeči znamená zvládnutí základních životních situací, které zná díky verbálnímu projevu
- Potřeba seberealizace – vyplývá z tendence potřeby sdělovat své názory, zkušenosti a dokázání si, že už něco ví a umí
- Potřeba sociálního kontaktu – díky komunikaci může s ostatními sdílet své zážitky, dojmy, různé situace

Podle Matějčka (2003) je ticho pro člověka nepřírozené. Člověk je tvor společenský a tudíž má potřebu komunikovat. Lidé chápou řeč jako samozřejmost. Řeč i mluvení *„jsou i potřebou.“* (Matějček, 2003, s. 93)

Co se týče nadávek a různých typických oslovení, Vágnerová (2000) zastává názor, že dítě má pocit zvýšení své prestiže, pokud je bude ovládat a používat.

Faber a Mazlich (2007) upozorňují, že i když děti a mladiství využívají vulgarismů, tak málo komu z nich vadí, když je vulgárně oslovován. Naopak mluví vulgárně, aby se jim druzí nesmáli nebo nepůsobili jako divní, nenormální.

4.1 Vývoj řeči

Podle Vágnerové (2005) jde vývoj řeči ruku v ruce s vývojem sluchu.

- Novorozenec

Již novorozenec dokáže lokalizovat zvuky. *„Řeč jako dostatečně komplexní stimulace vyvolává zájem a podněcuje děti k jejímu porozumění a nápodobě.“* (Vágnerová, 2005, s. 89)

- Kojenec

Vágnerová (2005) uvádí schopnost malého kojence rozlišovat zvuky a hlasy různých osob. Již zde probíhá diferenciací a způsoby zpracování řeči. To se uskutečňuje v Brokově a

Wernickeho centru. První zvuky, které dítě vydává, jsou ve formě křiku. Upozorňuje tak, že něco není v pořádku. Již tohle by se dalo označit za prvotní dorozumivací proces s matkou. Dalším stádiem je broukání a následuje žvatlání.

- Batole

Konečně v prvním roce života, jak uvádí Vágnerová (2005), dochází k vytváření prvních slov. Nejedná se však o celá slovní spojení. Jsou to zatím jen „holofráze“. Jakési zárodky slov, které si dítě osvojilo během období žvatlání. Holofráze se podle Vágnerové (2005) kumulují mezi 19.-24. měsícem na slet více slov za sebou. Za jakýsi základ označuje dobu kolem dvou let, kdy slovní spojení, začínají dávat pro ostatní smysl. Následuje vytváření jednoduchých vět, následně i souvětí.

- Předškolní věk

Řeč se podle Vágnerové (2005) zdokonaluje v obsahu i formě. Typické na začátku tohoto období jsou otázky typu: „Proč?“ – odpověď „Protože“ – následuje „A proč?“... - další odpověď „Protože“ – „Jooo? A proč?“ ... „Protože ...“ A takto je dítě schopno se ptát, dokud to dospělý vydrží. Může to znít snad směšně, ale děti v tomto věku jsou velmi zvědavé a právě díky této zvědavosti se rozvíjejí víc a víc.

Vágnerová (2005) uvádí, že časem dítě začíná vyjadřovat své názory, požadavky i pocity. Komunikace zatím ale neuvažuje názor druhé strany. Zcela běžným jevem je i problém s výslovností.

- Školní věk

Při nástupu do školy, jak se Vágnerová (2005) zmiňuje, mívají děti již dostatečnou slovní zásobu. Znájí již konstrukci vět a celkovou gramatickou složku řeči.

- Dospívající

Komunikace adolescentů je typická množstvím slangu a jiných slovních spojení, hříček a výrazů typických pro jejich skupinu, se kterou sdílí svůj volný čas. Ale také využívají abstraktních pojmů a neobvyklých výrazů (neologismů), které mají podle Taxové (1987) upozornit na jedince. Řeč podle ní plyne lehce až překotně. Vyjadřování je dynamičtější, uvolněnější a bohatší.

4.2 Dětský slovník

„Dětský slovník se vytváří především pod vlivem rodiny, ale přispívá k němu i zkušenost z mateřské školy, z kontaktů s vrstevníky či působení různých médií.“ ... „Představa o užitečnosti určitého okruhu slovních výrazů vychází z životních zkušeností dítěte, především z jeho rodiny. Není pochyb o tom, že právě ve slovní zásobě dítěte se odrazí celková socio-kulturní úroveň rodiny a kvalita jejího výchovného působení.“ (Vágnerová, 2002, s. 110)

Dále Vágnerová (2002) uvádí, že záleží na prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Osvojuje si totiž jazykový kód, který je v daném prostředí používán. Například v nižší sociální rodině, bude chudší jazyková zásoba než v rodině vysokoškolsky vzdělaných rodičů. Zjednodušeně by se dalo říci, že čím vyšší vzdělání rodiče mají, tím je v rodině jazykový kód rozvinutější. Dítě z chudších jazykových poměrů nemá potřebu používat rozvinutějšího, pestřejšího jazyka. Naopak má tendenci některá slova opakovat víckrát během hovoru a vytvářet pouze jednoduchá spojení.

„Ve školním věku dochází k další diferenciaci různých způsobů komunikace v závislosti na prostředí, sociální situaci i roli, kterou zde dítě má. Školáci dovedou přecházet ze slangu na zdvořilou řeč, podle toho, zda komunikují s vrstevníky či s dospělým. Školák se naučí, že ve třídě při vyučování musí používat formálně daného způsobu komunikace, který má závazná pravidla a jejich překročení by bylo sankcionováno. Stejně tak ví, že ve vrstevnické skupině je třeba komunikovat neformálně.“ (Vágnerová, 2002, s. 116)

Při nástupu do školy je pro dítě důležité, aby mělo dostatečně rozvinutou řeč. Je to jeden z předpokladů při vstupu do školy. Musí totiž porozumět výkladu učitele a chovat se, jednat podle jeho pokynů. Výklad je z velké části verbální. Pokud by nebylo aktivní ve verbální řeči, nebylo by schopno učiteli odpovídat. *„Děti, které nezvládají jazyk, nemohou být ve škole úspěšné.“ (Vágnerová, 2002, s. 126)*

4.3 Vulgarita

Podle Hartla a Hartlové (2000) je slovní vulgarita obhroublost ve slovním projevu. Co se týče Čechů, upozorňují na fakt, že tato obhroublost nám, na rozdíl od nahoty, vadí.

„Vulgárními slovy uvolňujeme napětí a pocity frustrace, zklamání, zlobu (něco co se nám nepodařilo, něco jsme pokazili, něco pokazil někdo jiný) – podobně jako výkřikem. Nadávka je emočně intenzivní slovo. ... Vulgárními slovy můžeme chtít zastrašit, dodat sami sobě

odvahy (užívat si pocitu převahy), identifikovat a předvádět sami sebe jako člena sociální skupiny či vrstvy (patřím mezi „ostré hochy“); vulgárně mluví někteří lidé i ve strachu či úzkosti. Nadávky jsou používány k potupení důstojnosti dotyčného, k degradaci (zbavení hodnosti, vážnosti).“ (Vybíral, 2005, s. 252)

Hoskovcová (2009) varuje před jednáním, kdy rodič užívá vulgarismům vůči dítěti jen proto, aby ulevil své frustraci nebo ho potrestal ponížením. Pokud se tento akt stává často, jeví se jí to krajně nevhodné, protože tyto urážky se stanou součástí sebepojetí dítěte a jeho vnitřního světa.

Taxová (1987) považuje za nezbytné, aby pedagog, vychovatel, rodič okamžitě zasáhli, pokud dítě vysloví vulgarismus. Tento zásah považuje za nezbytný, aby nedošlo k fixaci vulgárních výrazů, které podle ní brání další kultivaci jazyka.

4.3.1 Proč se mluví vulgárně

Kramulová (2009) označuje zaklení, nadávku, vulgarismus za ventil, jehož pomocí uvolňujeme agresi, napětí a strach v našem životě. Podle ní tak plní psychohygienickou funkci v našem životě. Tvrdí, že je to mnohem bezpečnější, než agrese fyzická.

Proč jsou sprostá slova tak přitažlivá pro člověka vidí Kraulová (2009) v tom, že jsou tak zvukomalebná. Inspirují se zvukem, který s nimi souvisí. „*Například v označení pohlavních orgánů se odrážejí zvuky připomínající močení (vzpomínáte si, jak jste batole na nočníku motivovali větou: Udělej pěkně ččč; stejně dobře ovšem můžeme slyšet slabiku „pí“, která se odráží i v anglickém slovesu to pee). Také staroslovanský perd zachycoval příslušný zvuk. Pozdějším zkrácením nabyl výraz na dynamice, zdůraznil se účinek vibrace drnčivého českého „r“. Odvozeniny tohoto výrazu slouží často jako úlevné zaklení – přestože existuje spousta dalších slov se stejně drnčivým „r“, bez nádechu zapovězeného tolik nezabírají.*“ (Kramulová, 2009, s. 20)

Mimo jiné uvádí Kramulová (2009) další příklady, kdy vulgární výrazy, které dnes označují kopulační pohyby při souloži, bývaly kdysi normálními významovými slovesy, která znamenala kroužení, vrcení a jiné rytmické pohyby, o které dříve v hospodářství nebývala nouze.

4.3.2 Prevence

Pokud se zaměříme na prevenci, je jasné, že tento akt nebude jednoduchý. Mladiství mají svou hlavu a pokud jsou navíc jejich slovní výlevy pozitivně posilňovány jejich vrstevníky, jedná se o téměř nekonečný či dokonce prohraný boj.

Za možný způsob ovlivnění komunikace mládeže vidí Taxová (1987) v dobrém příkladu, který je mnohem lepší než bezprostřední opravování a kritika. Jako další způsob uvádí působení prostřednictvím umění, mezi které zahrnuje krásnou literaturu, recitaci, dramati-zaci atd. A neposlední řadě za formující považuje ovlivňování vkusu, estetického cítění a kulturní úrovně jednotlivců i skupin mladých lidí.

Taxová (1987) trefně uvádí, že je nutné přiznat i připomenout nevšímavost nebo případnou ignoraci této problematiky jak rodinou, tak školou, které této oblasti nevěnují dostatečnou péči nebo dokonce na toto téma rezignují.

Za nevhodné Taxová (1987) považuje okřikování, opravování nebo dokonce i moralizování.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 DOTAZNÍK

Dotazníku předcházela pilotáž, které se účastnilo 26 respondentů. Pilotáž neukázala nedostatky v oblasti kladení otázek a jejich odpovědí, a proto byla vyhodnocena i s ostatními dotazníky. Dotazník byl rozdán mezi žáky osmých a devátých tříd.

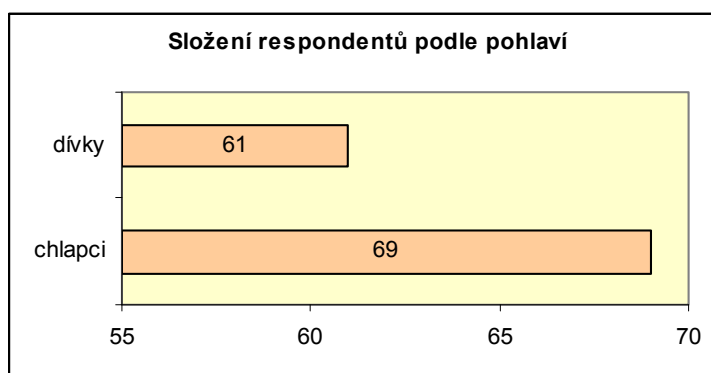
5.1 Složení respondentů

Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 130 respondentů ze tří základních škol v Prostějově (včetně pilotáže). Celkem se účastnilo 61 (necelých 47%) dívek a 69 (53%) chlapců. Tento poměr je zapříčiněn tím, že byla vybrána škola se třídou, která je zaměřena na hokej.

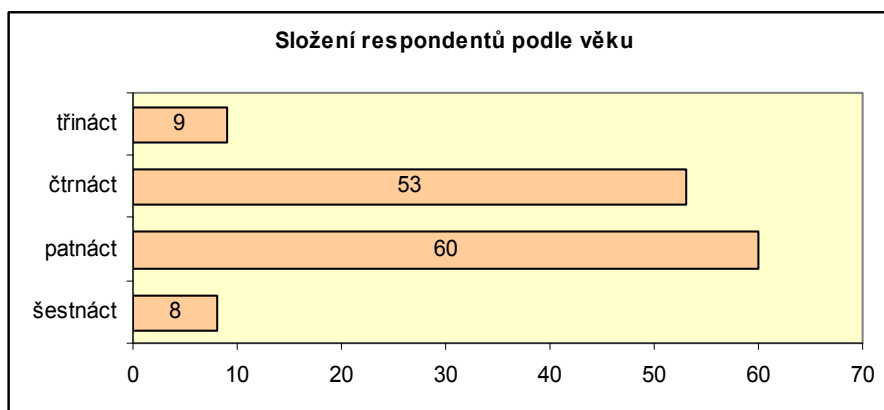
Dotazník vyplnilo 9 (7%) třináctiletých, 53 (41%) čtrnáctiletých, 60 (46%) patnáctiletých a 8 (6%) šestnáctiletých žáků ZŠ.

102 (78%) pocházelo z rodiny úplné, 25 (19%) neúplné a 3 (2%) z jiné. Do skupiny rodin jiných byly zařazeny děti, u kterých nebyly jasné rodinné poměry, které by se daly jasně definovat jako rodina úplná nebo neúplná.

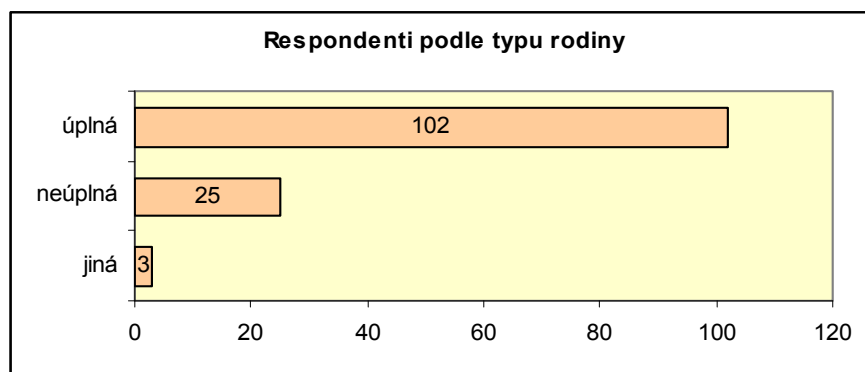
Vyhodnocení vzdělání rodičů bylo řešeno tak, že jsem zvolila nejvyšší dosažené vzdělání rodiče v rodině a podle toho jsem se řídila dále. Odpovědi, kde děti neznali vzdělání svých rodičů nebyly započítány, aby výsledky nebyly zkreslené. Tam kde rodiče měli stejné vzdělání, byl započítán jen jeden z nich do dané kategorie. Vzdělání rodičů neznalo 21 (16%) dětí. Rodin, kde rodiče dosáhli nevyššího středního odborného vzdělání bylo 26 (20%). Se středoškolským vzděláním s maturitou bylo 55 (42%). Rodiny, kde rodič dosahoval vysokoškolského vzdělání bylo 28 (22%).

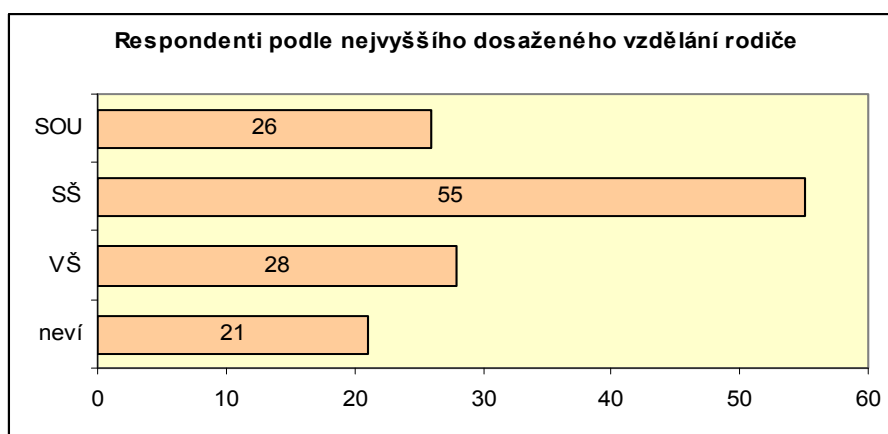
Graf č. 1 – respondenti podle pohlaví

Graf č. 2 – respondenti podle věku

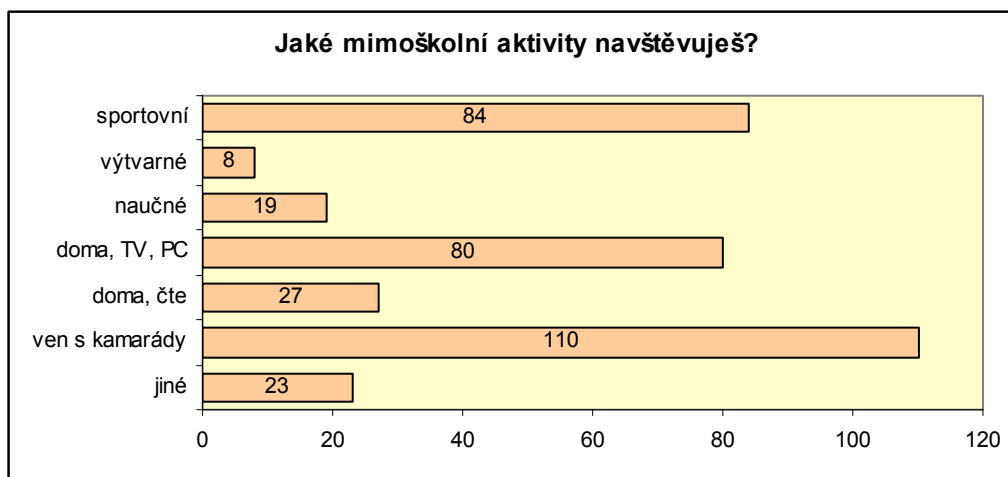
Graf č. 3 – respondenti podle typu rodiny

Graf č. 4 – respondenti podle nejvyššího dosaženého vzdělání rodiče

5.2 Vyhodnocení dotazníku

1) Jaké mimoškolní aktivity navštěvuješ?

Graf č. 5 – mimoškolní aktivity

110 (85%) mladistvých tráví svůj volný čas se svými kamarády. Další častý využíváním volného času jsou sportovní aktivity – 84 (64%). Pasivní trávení volného času doma u televize nebo počítače uvedlo 80 (62%) respondentů. 27 (21%) respondentů tráví svůj volný čas i tím, že si doma čte. 19 (15%) navštěvuje naučné aktivity a 8 (6%) se věnuje výtvarným činnostem. V kategorii jiné se objevovali tyto odpovědi: čas se zvířaty - 6 (5%), technické aktivity – 5 (4%), hudební aktivity - 4 (3%), skaut a dramatický kroužek po 2 (1,5%).

Jaké mimoškolní aktivity navštěvuješ?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Sportovní	Počet	52	32
	Podíl	75%	52%
Výtvarné	Počet	1	7
	Podíl	1%	11%
Naučné	Počet	12	7
	Podíl	17%	11%
Doma, TV, PC	Počet	50	30
	Podíl	72%	49%
Doma, čte	Počet	6	19
	Podíl	9%	31%
Ven s kamarády	Počet	54	56
	Podíl	78%	91%
Jiné	Počet	9	14
	Podíl	13%	23%

Tab. č. 1 – aktivity podle pohlaví

Jaké mimoškolní aktivity navštěvuješ?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Sportovní	Počet	68	14	2
	Podíl	67%	56%	67%
Výtvarné	Počet	7	1	0
	Podíl	7%	4%	0%
Naučné	Počet	18	1	0
	Podíl	18%	4%	0%
Doma, TV, PC	Počet	64	14	2
	Podíl	63%	56%	67%
Doma, čte	Počet	17	6	2
	Podíl	17%	24%	67%
Ven s kamarády	Počet	86	21	3
	Podíl	84%	84%	100%
Jiné	Počet	17	4	2
	Podíl	17%	16%	67%

Tab. č. 2 – aktivity podle typu rodiny

Jaké mimoškolní aktivity navštěvuješ?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Sportovní	Počet	15	36	21
	Podíl	58%	65%	75%
Výtvarné	Počet	1	4	1
	Podíl	4%	7%	4%
Naučné	Počet	2	12	4
	Podíl	8%	22%	14%
Doma, TV, PC	Počet	16	31	19
	Podíl	62%	56%	68%
Doma, čte	Počet	5	13	2
	Podíl	19%	24%	7%
Ven s kamarády	Počet	22	48	21
	Podíl	85%	87%	75%
Jiné	Počet	5	12	5
	Podíl	19%	22%	18%

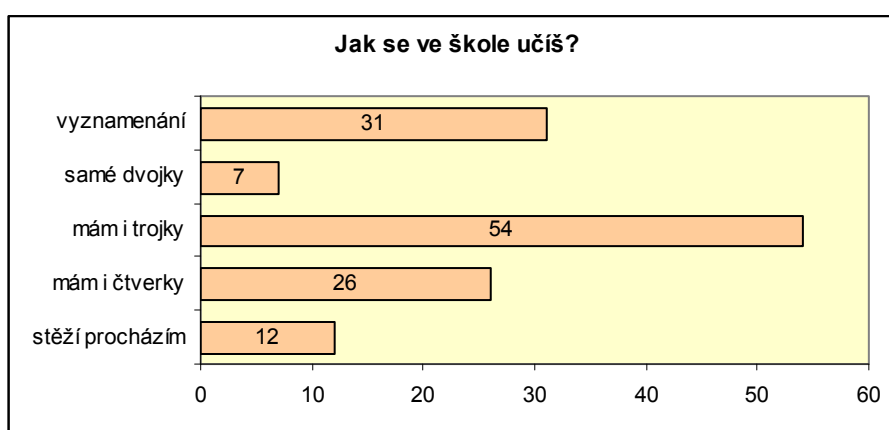
Tab. č. 3 – aktivity podle vzdělání rodičů

Sportovní aktivity více provozují chlapci než dívky v poměru 75% : 52%. Oproti tomu se dívky více věnují výtvarným činnostem 11% : 1%. Naučným aktivitám se více věnují chlapci 17% : 11%, kteří ale také více sedí doma u televize nebo u počítače 72% : 49%. Dívky více baví si číst 31% : 9%, a také jsou oproti chlapcům družnější 91% : 78% chlapců.

Úplnost rodiny nemá výrazný vliv na trávení volného času

Co se týče vzdělání, neukázaly se žádné zásadnější rozdíly mezi dětmi, které mají vyučené, středoškolsky vzdělané nebo vysokoškolsky vzdělané rodiče. Jediným překvapivým faktorem v rodině vysokoškolsky vzdělaných rodičů se ukázala četba jejich dítěte, která poměrně pokulhávala za ostatními a to 7% (VŠ) : 24% (SŠ) : 19% (SOU).

2) Jak se ve škole učíš?

Graf č. 6 – prospěch

Vyznamenání dosahovalo 31 (24%) dotazovaných. Krok před bránou a se samými dvojky bylo 7 (5%) respondentů. Průměrných žáků bylo 54 (42%). Mezi slabší žáky se řadili se čtverkami na vysvědčení – 26 (20%). Těch, kteří stěží procházejí bylo 12 (9%).

Celkem tedy 70% respondentů vykazuje ve škole dobré a výborné známky. Necelých 30% jsou žáci prospěchově slabší.

Jak se ve škole učíš?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Vyznamenání	Počet	12	19
	Podíl	17%	31%
Samé dvojky	Počet	6	1
	Podíl	9%	2%
Mám i trojky	Počet	29	25
	Podíl	42%	41%
Mám i čtverky	Počet	14	12
	Podíl	20%	20%
Stěží procházím	Počet	8	4
	Podíl	12%	7%

Tab. č. 4 - prospěch podle pohlaví

Jak se ve škole učíš?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Vyznamenání	Počet	27	5	1
	Podíl	26%	20%	33%
Samé dvojky	Počet	5	2	0
	Podíl	5%	8%	0%
Mám i trojky	Počet	45	8	1
	Podíl	44%	32%	33%
Mám i čtverky	Počet	18	8	0
	Podíl	18%	32%	0%
Stěží procházím	Počet	7	4	1
	Podíl	7%	16%	33%

Tab. č. 5 – prospěch podle typu rodiny

Jak se ve škole učíš?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Vyznamenání	Počet	4	15	7
	Podíl	15%	27%	25%
Samé dvojky	Počet	1	2	3
	Podíl	4%	4%	11%
Mám i dvojky	Počet	9	27	13
	Podíl	35%	49%	46%
Mám i čtverky	Počet	9	7	3
	Podíl	35%	13%	11%
Stěží procházím	Počet	4	2	2
	Podíl	15%	4%	7%

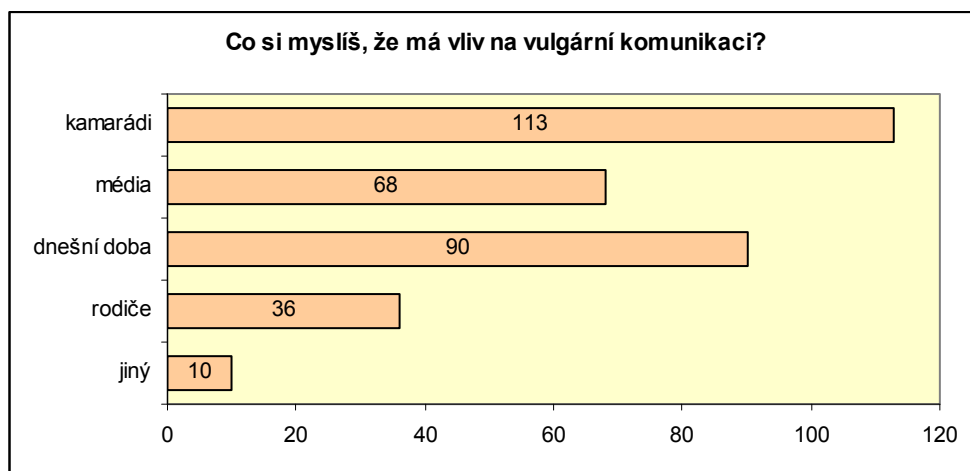
Tab. č. 6 – prospěch podle vzdělání rodičů

Dívky uváděly lepší prospěch ve škole než chlapci. Rozdíl byl patrný hlavně u vyznamenání, kterého dívky dosahovaly častěji - 31% : 17%. Ostatní prospěch se u pohlaví příliš nelišil.

V úplných rodinách se děti učí lépe než v rodinách neúplných a jiných.

Výsledky ukazují lepší prospěch u dětí středoškoláků a vysokoškoláků než u vyučených rodičů.

3) Co si myslíš, že má vliv na vulgární komunikaci?

Graf č. 7 – vliv na vulgární komunikaci

Celkem 113 (87%) respondentů vidí vliv kamarádů na vulgární komunikaci. Další častou odpovědí byla dnešní doba – 90 (69%). Ovlivnění vulgární komunikace vidí respondenti i v médiích – 68 (52%). Vliv rodičů si vybralo 36 (28%) dotazovaných jako svou odpověď. Do kategorie jiný byly zařazeny následující odpovědi: učitelé a škola 4 (3%), hospoda a narkomani po 2 (1,5%), zlost 1 (1%), sport 1 (1%).

Co si myslíš, že má vliv na vulgární kom.?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Kamarádi	Počet	60	53
	Podíl	87%	87%
Média	Počet	37	31
	Podíl	54%	51%
Dnešní doba	Počet	51	49
	Podíl	74%	80%
Rodiče	Počet	22	14
	Podíl	32%	23%
Jiné	Počet	5	5
	Podíl	7%	8%

Tab. č. 7 – vliv na vulgaritu mládeže podle pohlaví

Co si myslíš, že má vliv na vulgární kom.?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Kamarádi	Počet	92	18	3
	Podíl	90%	72%	100%
Média	Počet	54	11	3
	Podíl	53%	44%	100%
Dnešní doba	Počet	75	23	2
	Podíl	74%	92%	67%
Rodiče	Počet	26	7	3
	Podíl	25%	28%	100%
Jiné	Počet	8	0	2
	Podíl	8%	0%	67%

Tab. č. 8 – vliv na vulgaritu mládeže podle typu rodiny

Co si myslíš, že má vliv na vulgární komunikaci?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Kamarádi	Počet	22	45	25
	Podíl	85%	82%	89%
Média	Počet	13	27	14
	Podíl	50%	49%	50%
Dnešní doba	Počet	23	41	21
	Podíl	88%	75%	75%
Rodiče	Počet	11	12	5
	Podíl	42%	22%	18%
Jiné	Počet	5	4	0
	Podíl	19%	7%	0%

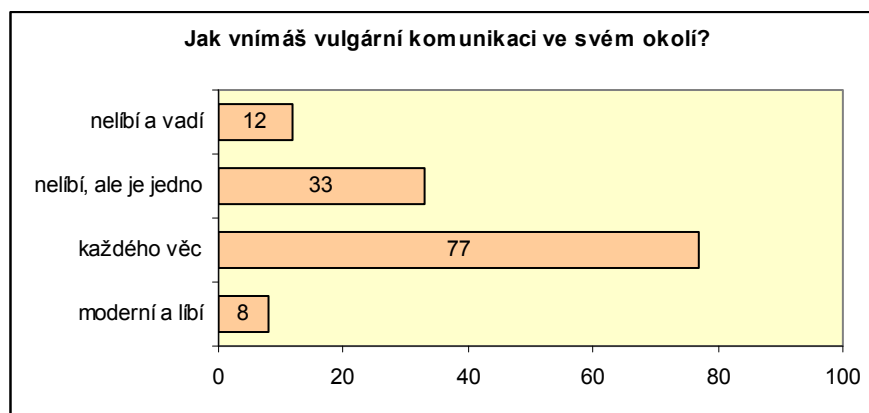
Tab. č. 9 – vliv na vulgaritu podle vzdělání rodičů

Ve vnímání vlivu na vulgární komunikaci chlapci a dívkami se neprojevil žádný rozdíl.

Respondenti z úplných rodin uváděli častější vliv kamarádů než z rodin neúplných 92% : 72%. Naopak děti z neúplných rodiny viděli větší vliv v dnešní, moderní době a to v poměru 92% (úplná) : 74% (neúplná) : 67% (jiná). Děti z jiných rodin, byly nápadnější ve vymýšlení dalších možných vlivů na vulgární komunikaci – 8% (úplná) : 0% (neúplná) : 67% (jiná).

Vzdělání rodičů taktéž nemá zásadnější vliv na vnímání vlivů na vulgární komunikaci. Jediný, výraznějším je vliv na vulgární komunikaci ovlivněné rodiči dětmi z rodin s rodiči vyučenými – 42% (SOU) : 22% (SŠ) : 18% (VŠ).

4) Jak vnímáš vulgární komunikaci ve svém okolí?

Graf č. 8 – vnímání vulgární komunikace mládeží

Bez negativního postoje k vulgární komunikaci bylo 77 (59%) respondentů. 33(25%) se tento způsob vyjadřování nelíbí, ale i tak jim je jedno, zda jej někdo využívá nebo ne. 12 (9%) respondentům se vulgarismy nelíbí a vadí jim. Dokonce 8 (6%) respondentů uvedlo, že se jim vulgární komunikace líbí. Dotazovaní měli možnost vyjádřit se i jinak k této otázce. Tuto možnost nevyužil ale nikdo z nich, a proto zde není ani dále uváděná a rozváděná.

Jak vnímáš vulgární komunikaci ve svém okolí?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Nelíbí a vadí	Počet	5	8
	Podíl	7%	13%
Nelíbí, ale je jedno	Počet	12	20
	Podíl	17%	33%
Každého věc	Počet	48	29
	Podíl	70%	48%
Moderní a líbí	Počet	4	4
	Podíl	6%	7%

Tab. č. 10 – vnímání vulgární komunikace mládeží podle pohlaví

Jak vnímáš vulgární komunikaci ve svém okolí?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Nelíbí a vadí	Počet	11	0	2
	Podíl	11%	0%	67%
Nelíbí, ale je jedno	Počet	24	8	0
	Podíl	24%	32%	0%
Každého věc	Počet	63	13	1
	Podíl	62%	52%	33%
Moderní a líbí	Počet	5	3	0
	Podíl	5%	12%	0%

Tab. č. 11 – vnímání vulgární komunikace mládeží podle typu rodiny

Jak vnímáš vulgární komunikaci ve svém okolí?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Nelíbí a vadí	Počet	2	8	3
	Podíl	8%	15%	11%
Nelíbí, ale je jedno	Počet	12	11	4
	Podíl	46%	20%	14%
Každého věc	Počet	11	33	20
	Podíl	42%	60%	71%
Moderní a líbí	Počet	1	3	1
	Podíl	4%	5%	4%

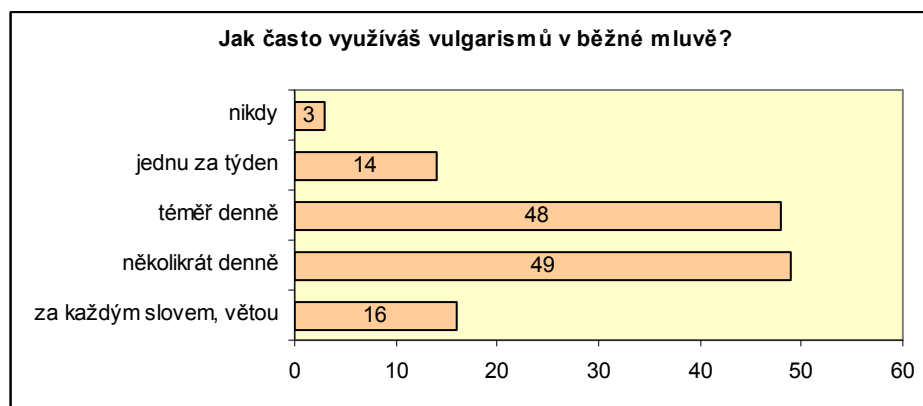
Tab. č. 12 – vnímání vulgární komunikace mládeží podle vzdělání rodičů

Využívání vulgární komunikace se nelíbí spíše dívkám než chlapcům – 46% : 24%. Chlapci se projeví jako benevolentnější vůči vulgarismům a bez negativního postoje k tomuto vyjadřování – 70% : 48%. Co se týče pozitivního pohledu na vulgární vyjadřování je poměr mezi dívkami a chlapci vyrovnán.

Z dotazníku vyplynulo, že typ rodiny nemá zásadnější vliv na vnímání vulgární komunikace mladistvými. Jediným rozdílem byl negativní postoj, kdy se respondentům vulgarismy nelíbí a vadí – 11% (úplná) : 0% (neúplná) : 67% (jiná).

Negativní postoj k vulgarismům, ale s tím že je jim jejich využívání nevadí, měly spíš děti vyučených rodičů 46% : 20% (SŠ) : 14% (VŠ). Nejmírnější, respektive nejhlavnější postoj k této otázce zaujaly děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů 71% : 60% (SŠ) : 42% (SOU). V zálibě se opět neprojevil žádný vliv.

5) Jak často využíváš vulgarismů v běžné mluvě?

Graf č. 9 – častost využívání vulgarismů

49 (38%) se přiznalo, že využívá vulgarismů několikrát během dne. Jen o jednoho méně, tedy 48 (37%) uvedlo, že mluví vulgárně téměř denně. K oblibě či zlovyku nadužívání vulgarismů se přiznalo 16 (12%) respondentů. Menší frekvenci využívání vulgarismů, tedy zhruba jednou za týden, uvedlo 14 (11%) respondentů. Jen 3 (2%) uvedli, že vulgarismy neuvžívají.

Jak často využíváš vulgarismů v běžné mluvě?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Nikdy	Počet	0	3
	Podíl	0%	5%
Jednou za týden	Počet	8	6
	Podíl	12%	10%
Téměř denně	Počet	21	27
	Podíl	30%	44%
Několikrát denně	Počet	27	22
	Podíl	39%	36%
Za každým slovem, větou	Počet	12	4
	Podíl	17%	7%

Tab. č. 13 – častost využívání vulgarismů podle pohlaví

Jak často využíváš vulgarismů v běžné mluvě?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Nikdy	Počet	3	0	0
	Podíl	3%	0%	0%
Jednou za týden	Počet	10	3	1
	Podíl	10%	12%	33%
Téměř denně	Počet	41	6	1
	Podíl	40%	24%	33%
Několikrát denně	Počet	34	14	1
	Podíl	33%	56%	33%
Za každým slovem, větou	Počet	14	2	0
	Podíl	14%	8%	0%

Tab. č. 14 – častost využívání vulgarismů podle typu rodiny

Jak často využíváš vulgarismů v běžné mluvě?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Nikdy	Počet	0	3	0
	Podíl	0%	5%	0%
Jednou za den	Počet	4	7	4
	Podíl	15%	13%	14%
Téměř denně	Počet	12	16	13
	Podíl	46%	29%	46%
Několikrát denně	Počet	10	21	7
	Podíl	38%	38%	25%
Za každým slovem, větou	Počet	2	8	4
	Podíl	8%	15%	14%

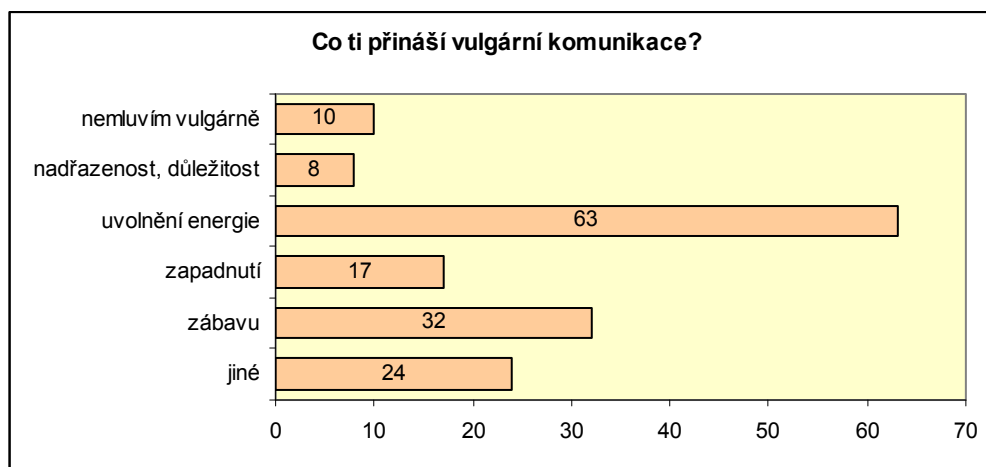
Tab. č. 15 – častost využívání vulgarismů podle vzdělání rodičů

Využívání vulgarismů popřely jen dívky – 5%. Ty také uváděly frekvenci využívání vulgarismů jako téměř denně oproti chlapcům 44% : 30%. Chlapci naopak častěji uváděli nadužívání vulgárních výrazů oproti dívkám 17% : 7%. Jinak dívky nijak nepokulhávají za chlapci a výsledky byly téměř stejné.

Výsledky neukázaly, že by typ rodiny mohl mít vliv na vulgaritu dětí.

Nadužívání vulgarismů se projevilo hlavně v rodinách, kde měl rodič středoškolské vzdělání 15%, za ním hned děti se středoškolskými rodiči 14% a dětí, které mají vyučené rodiče, bylo 8%. Další výraznější rozdíly se neukázaly.

6) Co ti přináší vulgární komunikace?

Graf č. 10 – přínos vulgarity

63 (48%) respondentů uvedlo uvolnění energie jako přínos jejich vulgarity. Pokud se k této nabídce vyjádřili, jednalo se vždy o energii negativní. Např. když mají zlost a vysloví vulgarismus, potom to z nich spadne jako kámen. 24 (25%) shledává vulgární komunikaci jako prostředek zábavy. 17 (13%) využívá vulgarismů, aby zapadlo do party nebo mezi kamarády. 10 (8%) se jich vyjádřilo s tím, že vulgárně nemluví, ovšem tuto možnost v ot. č. 5 nepoznali, proto tahle odpověď může být zavádějící. Nadřazenost a důležitost zvolilo 8 (6%) respondentů.

V kategorii jiné se nacházely následující odpovědi: nic 18 (14%), zvyk 3 (2%), odplata, naštvání při hře a neví po 1 (1%).

Co ti přináší vulgární komunikace?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Nemluvím vulgárně	Počet	5	5
	Podíl	7%	8%
Nadřazenost, důležitost	Počet	3	5
	Podíl	4%	8%
Uvolnění energie	Počet	34	29
	Podíl	49%	48%
Zapadnutí	Počet	8	9
	Podíl	12%	15%
Zábavu	Počet	17	15
	Podíl	25%	25%
Jiné	Počet	13	11
	Podíl	19%	18%

Tab. č. 16 – přínos vulgarity podle pohlaví

Co ti přináší vulgární komunikace?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Nemluvím vulgárně	Počet	9	0	0
	Podíl	9%	0%	0%
Nadřazenost, důležitost	Počet	4	4	0
	Podíl	4%	16%	0%
Uvolnění energie	Počet	49	12	2
	Podíl	48%	48%	67%
Zapadnutí	Počet	11	6	0
	Podíl	11%	24%	0%
Zábavu	Počet	27	5	0
	Podíl	26%	20%	0%
Jiné	Počet	19	4	1
	Podíl	19%	16%	33%

Tab. č. 17 – přínos vulgarity podle typu rodiny

Co ti přináší vulgární komunikace?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Nemluvím vulgárně	Počet	0	7	1
	Podíl	0%	13%	4%
Nadřazenost, důležitost	Počet	3	1	1
	Podíl	12%	2%	4%
Uvolnění energie	Počet	69	22	14
	Podíl	81%	40%	50%
Zapadnutí	Počet	8	7	3
	Podíl	4%	13%	11%
Zábavu	Počet	5	11	8
	Podíl	19%	20%	29%
Jiné	Počet	4	11	7
	Podíl	15%	20%	25%

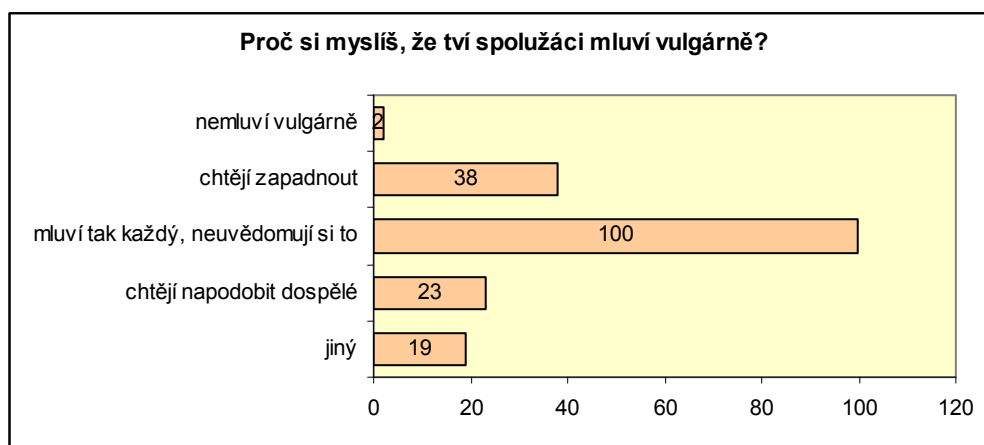
Tab. č. 18 – přínos vulgarity podle vzdělání rodičů

Odpovědi podle pohlaví se od sebe nijak nelišili.

Děti z neúplných rodin se vulgárně vyjadřují, aby měly navrch - 16% : 4% (úplná) : 0% (jiná), případně, aby zapadly - 24% : 11% (úplná) : 0% (jiná). Další výraznější rozdíly nebyly u rozdělení podle typů rodiny shledány.

Děti vyučených rodičů vulgarismy uvolňují energii častěji než ostatní děti – 81% (SOU) : 40% (SŠ) : 50% (VŠ). Také se častěji vyjadřovaly pro nadřazenost a důležitost v poměru 12% (SOU) : 2% (SŠ) : 4% (VŠ). Děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů se vyjadřovaly často pro možnost, kterou jim vulgární komunikace může poskytnout ve formě zábavy – 19% (SOU) : 20% (SŠ) : 29% (VŠ).

7) Proč si myslíš, že tví spolužáci mluví vulgárně?

Graf č. 11 – důvody vulgárního vyjadřování mezi mládeží

100 (77%) dotazovaných uvedlo, že vidí důvod ve vulgární komunikaci svých spolužáků v tom, že tak vlastně mluví každý a oni sami si to už ani neuvědomují. 38 (29%) označilo, že jejich spolužáci chtějí zapadnout do party, a proto se vyjadřují vulgárně, aby byli většinou přijati. 23 (18%) se domnívá, že jejich spolužáci chtějí napodobit dospělé. Pouze 2 (1,5%) respondenti si vybralo možnost, že jejich spolužáci vulgárně nemluví.

V kategorii jiný byly tyto odpovědi: machrovina, frajerství 14 (11%), odplata, ulítne, moderní doba, zábava, zvyk po 1 (1,5%).

Proč si myslíš, že tví spolužáci mluví vulgárně?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Nemluví vulgárně	Počet	2	0
	Podíl	3%	0%
Chtějí zapadnout	Počet	15	23
	Podíl	22%	38%
Mluví tak každý, neuvědomují si to	Počet	54	46
	Podíl	78%	75%
Chtějí napodobit dospělé	Počet	12	11
	Podíl	17%	18%
Jiné	Počet	5	14
	Podíl	7%	23%

Tab. č. 19 – důvody vulgarity podle pohlaví

Proč si myslíš, že tví spolužáci mluví vulgárně?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Nemluví vulgárně	Počet	1	1	0
	Podíl	1%	4%	0%
Chtějí zapadnout	Počet	30	6	2
	Podíl	29%	24%	67%
Mluví tak každý, neuvědomují si to	Počet	79	19	2
	Podíl	77%	76%	67%
Chtějí napodobit dospělé	Počet	15	6	2
	Podíl	15%	24%	67%
Jiné	Počet	18	3	3
	Podíl	18%	12%	100%

Tab. č. 20 – důvody vulgarity podle typu rodiny

Proč si myslíš, že tví spolužáci mluví vulgárně?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Nemluví vulgárně	Počet	0	1	0
	Podíl	0%	2%	0%
Chtějí zapadnout	Počet	11	15	5
	Podíl	42%	27%	18%
Mluví tak každý, neuvědomují si to	Počet	18	44	20
	Podíl	69%	80%	71%
Chtějí napodobit dospělé	Počet	8	6	3
	Podíl	31%	11%	11%
Jiné	Počet	7	3	5
	Podíl	27%	5%	18%

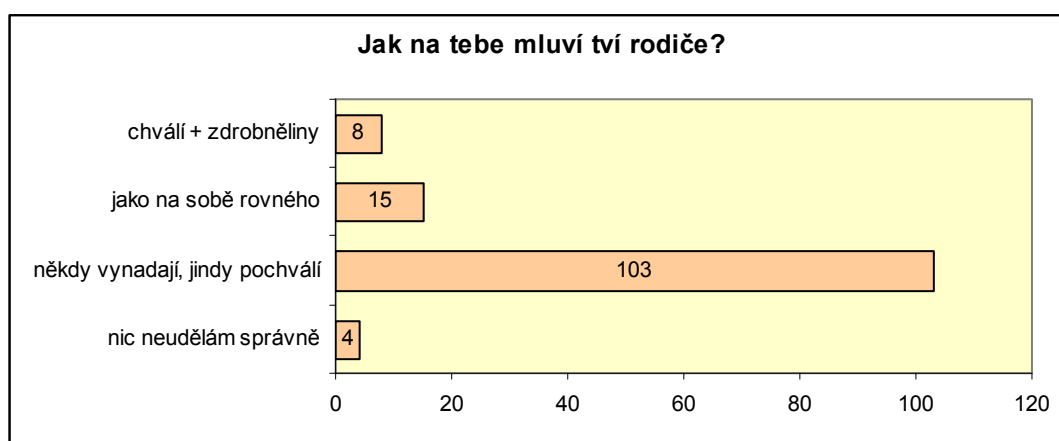
Tab. č. 21 – důvody vulgarity podle vzdělání rodičů

Dívky častěji označovali možnost zapadnutí do party 38% : 22% a také byly nápadnější ve vymýšlení dalších možností 23% : 7%. 2 (3%) chlapci označili, že jejich spolužáci vulgárně nemluví. Další rozdíly z pohledu pohlaví se neprojevíly.

Pokud se nenecháme ovlivnit rodinou jinou, potom nejsou viditelné rozdíly podle typu rodin.

Respondenti s vyučenými rodiči volili nejčastěji odpověď zapadnutí do party, mezi kamarády oproti ostatním respondentům – 42% (SOU) : 27% (SŠ) : 18% (VŠ). Ti také častěji shledávali důvod v touze napodobit dospělé - 31% (SOU) : 11% (SŠ) : 11% (VŠ). A byli i nápadnější ve vymýšlení dalších názorů - 27% (SOU) : 5% (SŠ) : 18% (VŠ). Respondenti se středoškolsky vzdělanými rodiči viděli nejčastější příčinu vulgarity u svých spolužáků v tom, že tak mluví každý a oni si to neuvědomují – 69% (SOU) : 80% (SŠ) : 71% (VŠ).

8) Jak na tebe mluví tví rodiče?

Graf č. 12 – jak mluví rodiče se svými dětmi

Situace komunikace v rodině je téměř stejného typu, kdy rodiče svým dětem občas vynadají a jindy pochválí – záleží na situaci – 103 (79%). 15 (12%) vidí komunikaci svých rodičů k nim jako na sobě rovné. 8 (6%) uvedlo, že je doma rodiče jen chválí a oslovují zdobnělinami. 4 (3%) mají dojem, že nikdy nic neudělají správně.

U této otázky mohli respondenti volit i odpověď jinak a volně se vyjádřit, ale této možnosti nikdo nevyužil. Proto tato možnost není dále uváděná a započítaná.

Jak na tebe mluví tví rodiče?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Chválí + zdrobněliny	Počet	3	5
	Podíl	4%	8%
Jako na sobě rovného	Počet	9	6
	Podíl	13%	10%
Někdy vynadají, jindy pochválí	Počet	54	50
	Podíl	78%	82%
Nic neudělám správně	Počet	1	2
	Podíl	1%	3%

Tab. č. 22 – komunikace v rodině podle pohlaví

Jak na tebe mluví tví rodiče?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Chválí + zdrobněliny	Počet	6	2	0
	Podíl	6%	8%	0%
Jako na sobě rovného	Počet	13	2	0
	Podíl	13%	8%	0%
Někdy vynadají, jindy pochválí	Počet	81	19	3
	Podíl	80%	76%	100%
Nic neudělám správně	Počet	0	1	0
	Podíl	0%	4%	0%

Tab. č. 23 – komunikace v rodině podle typu rodiny

Jak na tebe mluví tví rodiče?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Chválí + zdrobněliny	Počet	2	2	1
	Podíl	8%	4%	4%
Jako na sobě rovného	Počet	2	6	4
	Podíl	8%	11%	14%
Někdy vynadají, jindy pochválí	Počet	21	45	22
	Podíl	81%	82%	79%
Nic neudělám správně	Počet	1	2	1
	Podíl	4%	4%	4%

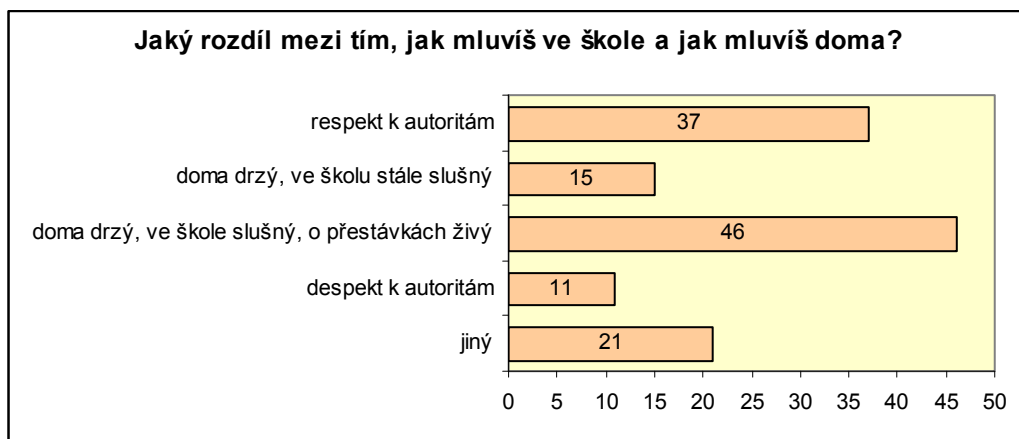
Tab. č. 24 – komunikace v rodině podle vzdělání rodičů

Komunikace se v rodině podle pohlaví nijak nelišila.

V rodinách úplných rodiče přistupovali ke svým dětem jako k sobě rovnému více než v rodinách ostatních – 13% (úplná) : 8% (neúplná) : (0%) jiná. Nejčastějším typem komunikace a i velmi vyrovnaným, byla volena odpověď kdy rodiče své děti někdy pochválí, jindy jim vynadají, podle situace. Další výraznější rozdíly se neprojevíly.

Komunikaci jako na sobě rovného volili hlavně respondenti vysokoškolsky vzdělaných rodičů 8% (SOU) : 11% (SŠ) : 14% (VŠ). Ostatní typy komunikací byly vez většího rozdílu v mluvě rodičů na své děti.

9) Jaký je rozdíl mezi tím, jak mluvíš ve škole a jak mluvíš doma?

Graf č. 13 – rozdíl mezi mluvou ve škole a doma

46 (35%) respondentů odpovědělo, že se při mluvení doma je k rodičům drzejší, v hodinách je slušných a o přestávkách si dělají co chtějí. 37 (28%) se považuje za respektující autority. Odpověď, že se doma nehlídají, ale ve škola se chovají stále slušně, včetně přestávek uvedlo 15 (12%) respondentů. K despektu k autoritám se přiznalo 11 (8%) dotazovaných.

V kategorii jiné byly tyto odpovědi: ve škole se nehlídá, možná je drzejší, ale doma k rodičům slušný 15 (12%), Všude bez rozdílu a pokaždé jinak po 3 (2%).

Jaký je rozdíl mezi tím, jak mluvíš ve škole a jak mluvíš doma?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Respekt k autoritám	Počet	25	12
	Podíl	36%	20%
Doma drzý, ve škole stále slušný	Počet	6	9
	Podíl	9%	15%
Doma drzý, ve škole slušný, o přestávkách živý	Počet	20	26
	Podíl	29%	43%
Despekt k autoritám	Počet	5	6
	Podíl	7%	10%
Jinak	Počet	13	8
	Podíl	19%	13%

Tab. č. 25 – rozdíl v mluvě ve škole a doma podle pohlaví

Jaký je rozdíl mezi tím, jak mluvíš ve škole a jak mluvíš doma?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Respekt k autoritám	Počet	32	4	1
	Podíl	31%	16%	33%
Doma drzý, ve škole stále slušný	Počet	10	4	1
	Podíl	10%	16%	33%
Doma drzý, ve škole slušný, o přestávkách živý	Počet	39	7	0
	Podíl	38%	28%	0%
Despekt k autoritám	Počet	8	2	1
	Podíl	8%	8%	33%
Jinak	Počet	15	6	0
	Podíl	15%	24%	0%

Tab. č. 26 – rozdíl v mluvě ve škole a doma podle typu rodiny

Jaký je rozdíl mezi tím, jak mluvíš ve škole a jak mluvíš doma?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Respekt k autoritám	Počet	5	23	10
	Podíl	19%	42%	36%
Doma drzý, ve škole stále slušný	Počet	3	5	2
	Podíl	12%	9%	7%
Doma drzý, ve škole slušný, o přestávkách živý	Počet	11	16	11
	Podíl	42%	29%	39%
Despekt k autoritám	Počet	3	3	1
	Podíl	12%	5%	4%
Jiné	Počet	4	8	4
	Podíl	15%	15%	14%

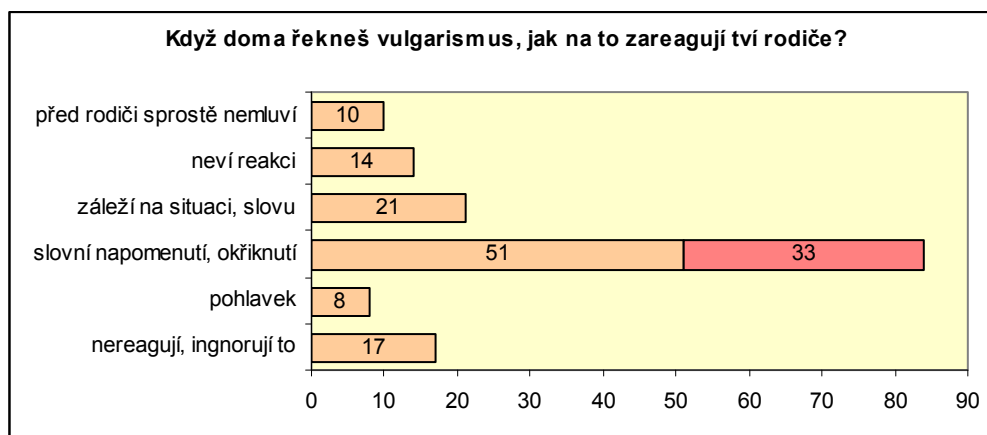
Tab. č. 27 – rozdíl v mluvě ve škole a doma podle vzdělání rodičů

Chlapci častěji uváděli, že mluví k autoritám s respektem než dívky – 36% : 20%. Ty uváděly, i když jsou doma drzejší, tak ve škole se chovají slušně, až na přestávky, kdy si dělají co chtějí – 43% : 29%. Další výraznější rozdíly mezi pohlavími nebyly zaznamenány.

Děti z neúplných rodin, respektují autoritu méně, než ty z rodiny ostatních – 31% (úplná) : 16% (neúplná) : 33% (jiná). Doma drzý, ve škole slušný, o přestávkách živý zatrhávaly častěji děti z úplných rodin – 38% (úplná) : 28% (neúplná) : 0% (jiná). Ostatní odpovědi se podle typu rodiny více nelišily.

Respondenti s rodiči středoškolsky a vysokoškolsky vzdělanými chovají větší respekt k autoritám než děti s vyučenými rodiči – 19% (SOU) : 42% (SŠ) : 36% (VŠ). Naopak se přiznali k častějšímu despektu k autoritám než ostatní respondenti - 12% (SOU) : 5% (SŠ) : 4% (VŠ). Ostatní možnosti odpovědi se téměř nelišily.

10) Když doma řekneš vulgarismus, jak na to zareagují tví rodiče?

Graf č. 14 – reakce rodičů na vulgarismy

84 (65%) reaguje na vulgaritu svého potomka slovním napomenutím, případně okřiknutím : *Napomenou mě. Nadají mi. Řeknou, ať už to slovo neříkám.* (nejčastější typy odpovědí). 21 (16%) respondentů uvedlo, že záleží na situaci, frekvenci nebo slovu, které řeknou a podle toho se odvíjí veškerá reakce rodičů. Podle 17 (13%) respondentů, jejich rodiče dělají, že vulgarismus neslyšeli a případně to ignorují. 14 (11%) nevědělo reakci svých rodičů. 10 (8%) dotazovaných uvedlo, že před rodiči vulgárně nemluví, a proto nemohou jejich reakci uvést. Pouze 8 (6%) rodičů se uchyluje podle respondentů k pohlavku jako reakci na vulgarismus.

Když doma řekneš vulgarismus, jak na to zareagují tví rodiče?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Před rodiči sprostě nemluví	Počet	4	6
	Podíl	6%	10%
Neví reakci	Počet	10	4
	Podíl	14%	7%
Záleží na situaci, slovu	Počet	14	7
	Podíl	20%	11%
Slovní napomenutí, okřiknutí	Počet	24, 15	25, 19
	Podíl	59%, 22%	41%, 31
Pohlavek	Počet	3	5
	Podíl	4%	8%
Nereagují, ignorují to	Počet	9	8
	Podíl	13%	13%

Tab. č. 28 – reakce rodičů na vulgarismy podle pohlaví

Když doma řekneš vulgarismus, jak na to zareagují tví rodiče?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Před rodiči sprostě nemluví	Počet	9	1	0
	Podíl	9%	4%	0%
Neví reakci	Počet	11	3	0
	Podíl	11%	12%	0%
Záleží na situaci, slovu	Počet	18	3	0
	Podíl	18%	12%	0%
Slovní napomenutí, okřiknutí	Počet	37, 27	10, 4	2, 1
	Podíl	36%, 26%	40%, 16%	67%, 33%
Pohlavek	Počet	4	4	0
	Podíl	4%	16%	0%
Nereagují, ignorují to	Počet	12	4	1
	Podíl	12%	16%	33%

Tab. č. 29 – reakce rodičů na vulgarity podle typu rodiny

Když doma řekneš vulgarismus, jak na to zareagují tví rodiče?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Před rodiči sprostě nemluví	Počet	1	7	1
	Podíl	4%	13%	4%
Neví reakci	Počet	3	4	4
	Podíl	12%	7%	14%
Záleží na situaci slovu	Počet	6	9	5
	Podíl	23%	16%	18%
Slovní napomenutí, okřiknutí	Počet	11, 9	17, 22	9, 5
	Podíl	42%, 35%	31%, 20%	32%, 18%
Pohlavek	Počet	1	3	2
	Podíl	4%	5%	7%
Nereagují, ignorují to	Počet	2	5	7
	Podíl	8%	9%	25%

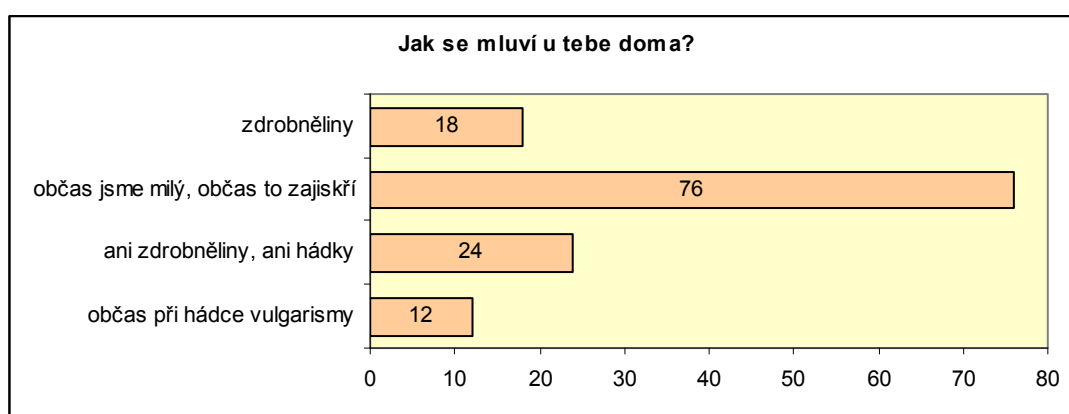
Tab. č. 30 – reakce rodičů na vulgarity podle vzdělání rodičů

14% chlapců uvedlo, že reakci rodičů neví, společně se 7% dívek. Častěji chlapci uvádějí, že záleží na situaci, frekvenci nebo slovu v poměru 20% : 11% dívek. Dívky jsou častěji napomínány a okřikovány než chlapci v poměru 64% : 57%. Další větší rozdíly v reakcích na vulgaritu ať už dívky nebo chlapce nebyly zaznamenány.

Respondenti z úplných rodin uváděli častěji než ostatní, že přede rodiči vulgárně nemluví - 9% (úplná) : 4% (neúplná) : 0% (jiná), zároveň častěji uváděli i závislost reakce rodiče na situaci, frekvenci nebo slovu 18% (úplná) : 12% (neúplná) : 0% (jiná). V neúplných rodinách byl častějším jevem pohlavek, jako reakce na vulgarismus dítěte - 4% (úplná) : 16% (neúplná) : 0% (jiná). V dalších odpovědích nebyly výraznější rozdíly.

Respondenti s vysokoškolsky vzdělanými rodiči uváděli, že jejich nereagují tolik napomínáním na vulgarismy jako rodiče ostatních respondentů - 77% (SOU) : 71% (SŠ) : 50% (VŠ)., ale naopak dělají, jako by vulgarismus neslyšeli - 8% (SOU) : 9% (SŠ) : 25% (VŠ). Ostatní reakce rodičů se výrazněji nelišily.

11) Jak se mluví na tebe doma?

Graf č. 15 – komunikace v rodině

76 (58%) respondentů popsalo komunikaci v jejich rodině za odvozenou na situaci, náladě členů rodiny, tzn. že doma jsou na sebe občas milí, ale někdy to i zajiskří. 24 (18%) označilo komunikaci v rodině za neutrální, kdy se v rodině neoslovují zdrobnělinami, ale ani se nehádají. Využívání zdrobnělin, jako prostředku komunikace uvedlo 18 (14%) dotazovaných. 12 (9%) přiznalo, že pokud se doma hádají, potom se oslovují vulgarismy. U všech z nich bylo následně zkontrolováno, jak často mluví vulgárně v běžné mluvě. Všichni, tj. 100%, užívalo vulgarismy několikrát denně.

Jak se mluví u tebe doma?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Zdrobněliny	Počet	9	9
	Podíl	13%	15%
Občas jsme milý, občas to zajiskří	Počet	40	36
	Podíl	58%	59%
Ani zdrobněliny, ani hádky	Počet	12	12
	Podíl	17%	20%
Občas při hádce vulgarismy	Počet	6	6
	Podíl	9%	10%

Tab. č. 31 – komunikace v rodině podle pohlaví

Jak se mluví u tebe doma?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Zdrobněliny	Počet	15	3	0
	Podíl	15%	12%	0%
Občas jsme milý, občas to zajiskří	Počet	63	12	1
	Podíl	62%	48%	33%
Ani zdrobněliny, ani hádky	Počet	19	4	1
	Podíl	19%	28%	33%
Občas při hádce vulgarismy	Počet	4	7	1
	Podíl	4%	28%	33%

Tab. č. 32 – komunikace v rodině podle typu rodiny

Jak se mluví u tebe doma?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Zdrobněliny	Počet	4	11	8
	Podíl	15%	20%	29%
Občas jsme milý, občas to zajiskří	Počet	3	14	3
	Podíl	12%	25%	11%
Ani zdrobněliny, ani hádky	Počet	4	17	10
	Podíl	15%	31%	36%
Občas při hádce vulgarismy	Počet	10	8	7
	Podíl	38%	15%	25%

Tab. č. 33 – komunikace v rodině podle vzdělání rodičů

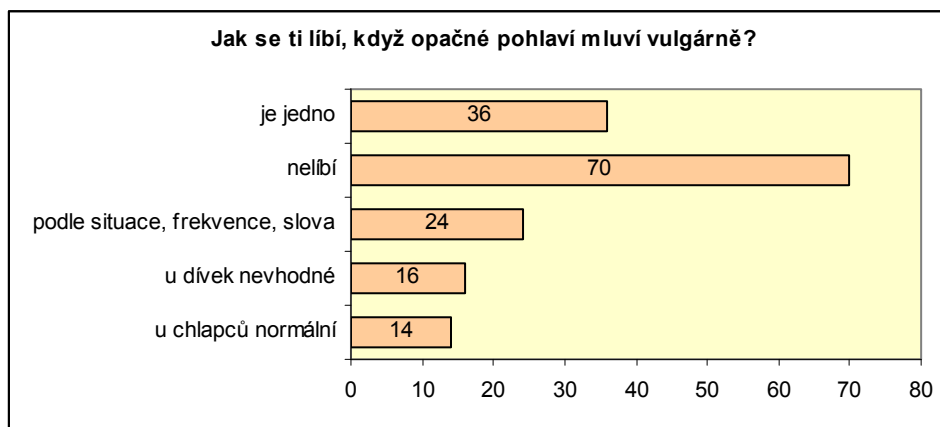
Z pohledu pohlaví nebyly zaznamenány rozdíly v komunikaci doma.

Zdrobněliny v komunikaci doma uváděly častěji respondenti z úplných rodin - 15% (úplná) : 12% (neúplná) : 0% (jiná). Komunikaci závislou na situaci nálade členů rodiny, častěji uváděly děti z úplných rodin – 62% (úplná) : 48% (neúplná) : 33% (jiná). Vulgarismy při hádkách se objevovaly převážně v rodinách neúplných a jiných - 4% (úplná) : 28% (neúplná) : 33% (jiná). Neutrální komunikace byla volena všemi skoro stejně.

V rodinách vysokoškoláků bylo uváděno, že se doma využívají zdrobněliny častěji než jinde - 15% (SOU) : 20% (SŠ) : 29% (VŠ), kde zároveň bylo využíváno i více neutrální komunikace - 15% (SOU) : 31% (SŠ) : 36% (VŠ). Využívání vulgarismů při hádkách bylo častější v rodinách s vyučenými rodiči - 38% (SOU) : 15% (SŠ) : 25% (VŠ). U středoškolsky vzdělaných rodičů byla oproti ostatním častější komunikace závislá na situaci nálade členů rodiny - 12% (SOU) : 25% (SŠ) : 11% (VŠ).

12) Pro dívku: Jak se ti líbí, když mluví chlapci vulgárně?

Pro chlapce: Jak se ti líbí, když mluví dívka vulgárně?

Graf č. 16 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví

70 (54%) respondentů se nelíbí, pokud dívka nebo chlapec mluví vulgárně. 36 (28%) se vyjádřilo, že je jim jedno, jak si druhý mluví a že je to každého věc. 24 (18%) respondentů uvedlo, že záleží na situaci, frekvenci a slovu a teprve podle toho jim je vulgární vyjadřování druhého nepříjemná nebo se nelíbí. 16 (12%) považuje vulgární vyjadřování za velmi nevhodné u dívek. Naopak u chlapců vidí 14 (11%) jako běžné, normální.

Jak se ti líbí, když opačné pohlaví mluví vulgárně?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Je jedno	Počet	21	15
	Podíl	30%	25%
Nelíbí	Počet	24	36
	Podíl	36%	59%
Podle situace, frekvence, slova	Počet	9	15
	Podíl	13%	25%
U dívek nevhodné	Počet	15	1
	Podíl	22%	2%
U chlapců normální	Počet	5	9
	Podíl	7%	15%

Tab. č. 34 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví podle pohlaví

Jak se ti líbí, když opačné pohlaví mluví vulgárně?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Je jedno	Počet	27	9	0
	Podíl	26%	36%	0%
Nelíbí	Počet	59	10	2
	Podíl	56%	40%	67%
Podle situace, frekvence, slova	Počet	19	4	1
	Podíl	19%	16%	33%
U dívek nevhodné	Počet	11	5	0
	Podíl	11%	20%	0%
U chlapců normální	Počet	12	2	0
	Podíl	12%	8%	0%

Tab. č. 35 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví podle typu rodiny

Jak se ti líbí, když opačné pohlaví mluví vulgárně?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Je jedno	Počet	7	11	9
	Podíl	27%	20%	32%
Nelíbí	Počet	16	37	16
	Podíl	62%	67%	57%
Podle situace, frekvence, slova	Počet	3	10	2
	Podíl	12%	18%	7%
U dívek nevhodné	Počet	5	6	2
	Podíl	19%	11%	7%
U chlapců normální	Počet	2	5	4
	Podíl	8%	9%	14%

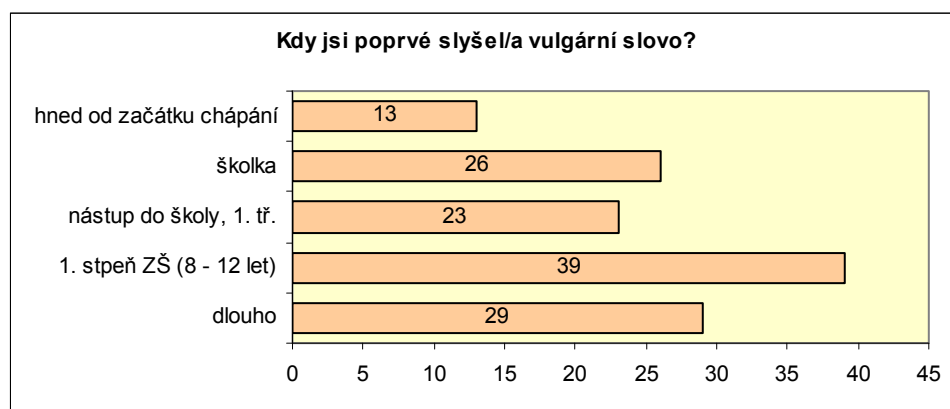
Tab. č. 36 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví podle vzdělání rodičů

Pokud chlapec mluví vulgárně, vadilo to hlavně dívkám - 59% : 36% a zároveň se i častěji zmiňovaly, že záleží, o jakou jde situaci, jaký vulgarismus to je a frekvenci vulgárního vyjadřování – 25% : 13%. Také jim připadalo, že u chlapců, je tento jev normální – 15% : 7%. Naopak chlapci uváděli, že u dívek je velmi nevhodné, pokud mluví vulgárně – 22% : 2%. Také se chlapci zmiňovali, že pokud dívka mluví vulgárně a je pěkná a navíc chytrá, potom vulgární vyjadřování kazí veškerý její dojem. Ostatní názory se mezi pohlavími téměř shodovaly.

59 (56%) respondentům z rodin úplných uvedlo, že se jim vulgární vyjadřování u druhého pohlaví vůbec nelíbí oproti respondentům z rodin neúplných – 40%. Respondenti z neúplných rodin častěji než ti z úplných uváděli, že u dívek je tento styl vyjadřování nevhodný – 20% : 11% zároveň také byly benevolentnější k užívání vulgarismů – 26% (úplná) : 36% (neúplná) : 0% (jiná).

Respondenti s vyučenými rodiči uváděli, že u dívek je vulgární vyjadřování nevhodné častěji než respondenti ostatních rodičů - 19% (SOU) : 11% (SŠ) : 7% (VŠ). Děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů považovali vulgární vyjadřování u chlapců jako normální více než ostatní - 8% (SOU) : 9% (SŠ) : 14% (VŠ). Ostatní rozdíly podle vzdělání rodičů nebyly tak zřejmé.

15) Kdy jsi poprvé slyšel/a vulgární slovo?

Graf č. 17 – první vzpomínky na vulgarismus

39 (30%) uvedlo, že se domnívá, že první vulgarismus slyšelo na 1. stupni základní školy v rozmezí 8 – 12 let. 29 (22%) respondentů si nebylo vůbec jisto tímto údajem a tak uvedlo, že je tomu již dlouho. 26 (20%) uvedlo, že první vulgarismus slyšelo již ve školce, kam bylo zahrnuto věkové rozmezí 3 – 5 let, případně doslovně respondenti odpovídali školka. 23 (18%) respondentů, vidělo jako zlomový nástup do školy. 13 (10%) respondentů je s vulgarismy vžitých natolik, že uvedli znalost vulgarismů již od prvního chápání – *v porodnici, hned po porodu, 2 roky.*

Odpovědi na tuto otázku jsou velmi orientační, protože téměř nikdo si nebyl zcela jist svou odpovědí, na druhou stranu nám ale dokládá, že děti se dostávají do kontaktu s vulgarismy opravdu velmi brzo, protože všechny odpovědi byly datovány do hranice věku 10 let až na 2 respondenty.

Kdy jsi poprvé slyšel/a vulgární slovo?	Dělení	Pohlaví	
		Chlapec	Dívka
Hned od začátku chápání	Počet	10	3
	Podíl	14%	5%
Školka	Počet	18	8
	Podíl	26%	13%
Nástup do školy, 1.tř.	Počet	13	10
	Podíl	19%	16%
1. stupeň ZŠ (8 - 12 let)	Počet	17	22
	Podíl	25%	36%
Dlouho	Počet	11	18
	Podíl	16%	30%

Tab. č. 37 – první vulgarismy podle pohlaví

Kdy jsi poprvé slyšel/a vulgární slovo?	Dělení	Rodina		
		Úplná	Neúplná	Jiná
Hned od začátku chápání	Počet	10	3	0
	Podíl	10%	12%	0%
Školka	Počet	19	7	0
	Podíl	19%	28%	0%
Nástup do školy, 1. tř.	Počet	17	4	2
	Podíl	17%	16%	67%
1. stupeň ZŠ (8 - 12 let)	Počet	32	7	0
	Podíl	31%	28%	0%
Dlouho	Počet	23	5	1
	Podíl	23%	20%	33%

Tab. č. 38 – první vulgarismy podle typu rodiny

Kdy jsi poprvé slyšel/a vulgární slovo?	Dělení	Vzdělání		
		SOU	SŠ	VŠ
Hned od začátku chápání	Počet	4	11	8
	Podíl	15%	20%	29%
Školka	Počet	3	14	3
	Podíl	12%	25%	11%
Nástup do školy, 1. tř.	Počet	4	17	10
	Podíl	15%	31%	36%
1. stupeň ZŠ (8 - 12 let)	Počet	10	8	7
	Podíl	38%	15%	25%
Dlouho	Počet	5	4	1
	Podíl	19%	7%	4%

Tab. č. 39 – první vulgarismy podle vzdělání rodičů

Chlapci uváděli dřívější vnímání vulgarismů než dívky v poměru 14% : 5%. Také měli dojem, že se je naučili již ve školce 26% : 13% dívek. Dívky naopak uváděly častěji 1. stupeň 36% oproti 25 % chlapců. Ale zároveň si nebyla jisté zařazením, tak častěji uváděly

odpověď dlouho v poměru 30% oproti 16% chlapců. Na odpovědi nástupu do školy nebyl zřetelný rozdíl mezi pohlavími.

Znalost vulgarismů od školky uváděly častěji respondenti z neúplných rodin - 19% (úplná) : 28% (neúplná) : 0% (jiná). Ostatní odpovědi se vzhledem k typu rodiny výrazněji nelišily.

Zajímavé bylo, že děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů viděli počátky znalosti vulgarismů již v prvním chápání svého života - 15% (SOU) : 20% (SŠ) : 29% (VŠ). Také tyto děti patřily mezi ty, co častěji označovaly nástup do školy, jako období, kdy uslyšely první vulgarismus - 15% (SOU) : 31% (SŠ) : 36% (VŠ). Respondenti s vyučenými rodiči nejčastěji volili časové zařazení do 1. stupně základní školy - 38% (SOU) : 15% (SŠ) : 25% (VŠ). Častěji také zaznamenávali odpověď dlouho - 19% (SOU) : 7% (SŠ) : 4% (VŠ).

ZÁVĚR

Převážná většina dětí tráví svůj volný čas se svými kamarády, kteří jak bylo v teoretické části uvedeno, velmi ovlivňují jejich chování. I když mnoho respondentů navštěvuje i sportovní aktivity, téměř stejný podíl jich sedí doma u televize nebo si hraje na počítači či playstationu. Za častý vliv na vulgární komunikaci označovali respondenti nejčastěji kamarády.

Práce ukázala, že dnešní děti a mladiství mají vulgární slova jako běžnou součást svého slovníku. I když se našli jedinci, kteří označili, že těchto výrazů nevyužívají, při dalších odpovědích se zařadily do kategorií, které ukázaly, že i tyto děti občas vulgarismus vysloví. Dotazník ukázal i benevolentnost přístupu k vulgarismům a dokonce se našli i tací, kterým se tento způsob vyjadřování líbí. Jako důvod vulgárního vyjadřování označovali respondenti uvolnění negativní energie, jako je např. vztek. Čtvrtina dotazovaných využívá vulgarismů jako prostředku zábavy. Pokud se měli vyjádřit k důvodům, proč jejich spolužáci mluví vulgárně, potom se většina přikláněla k názoru, že tak mluví každý a oni si to vlastně ani neuvědomují. Zde se opět prokázal fakt, že děti chtějí zapadnout mezi své vrstevníky a kamarády a domnívají se, že tímto způsobem získají potřebnou sociální atraktivnost k tomu, aby byli většinou přijati.

V neúplných rodinách se častěji vyskytovalo využívání vulgarismů. V rodinách, kde měl aspoň jeden rodič vysokoškolské vzdělání se ukázalo, že rodiče jsou ke svým dětem shovívavější a tolerantnější v otázkách rovnocennosti v komunikaci s dítětem a reakcích na vulgaritu svých potomků. Děti z těchto rodin se také samy projevovaly jako tolerantnější vůči tomuto tématu.

I když se většina dotazovaných vyjádřila s tím, že se jim nelíbí pokud osoba druhého pohlaví mluví vulgárně, přesto se tak sami vyjadřují až několikrát za den. Poměrně velký počet se přihlásil i k slovní smyčce vulgarismů.

Po vyhodnocení se může dnešní mládež jevit jako velmi tolerantní vůči vulgárnímu vyjadřování, ovšem prokázalo se, že převážně je to směřováno ke své osobě. Vůči druhému pohlaví byli přísnější.

Celkově považuji vyhodnocení dotazníku za úspěšné, protože se mi respondenti přiznali i k drzosti vůči autoritám, vulgárnímu vyjadřování doma nebo i slovním smyčkám vulgarit ve slovním projevu.

Problém netkví tolik ve využívání vulgarismů, jak bylo v úvodě řečeno, ale v nadužívání a bezmyšlenkovitém využívání těchto slov. Každý jazyk má své pikanterie, ovšem záleží na občanech, jak těchto slov budou využívat. Zda jako šafránu, kdy se jedním pepným slůvkem může okořenit nějaká humorná situace či vtíp ve vhodnou dobu ve vhodném prostředí, nebo zda, jak Svěrák trefně řekl, budou využívat vulgarismy nadbytečně a potom bude celý jazykový projev jako procházka stokou.

Výběr záleží na každém zvlášť. Chci ale upozornit na to, že dnešní mládež si tyto souvislosti ani zdaleka neuvědomuje a zbytečně nadužívá vulgarismů v běžné mluvě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FABER, A., MAZLICH, E. *Jak mluvit, aby nás teenageři poslouchali, jak naslouchat, aby nám teenageři důvěřovali*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1514-5.
- [2] GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.
- [3] HARTL, P., HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-5.
- [4] HAVLÍK, R., KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7.
- [5] HOSKOVCOVÁ, S. Vulgarita ve výchově. *Psychologie dnes*, 2009. č. 1, s. 20.
- [6] KAVANOVÁ, A., CHUDÝ, Š. *Výchova a volný čas: Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Zlín: UTB – Academia Centrum Zlín, 2005. ISBN 80-7318-266-1.
- [7] KRAMULOVÁ, D. Vulgarita: užíváme je rádi a stále častěji. *Psychologie dnes*, 2009. č. 1, s. 18-23. ISSN 1212-9607.
- [8] KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. ISBN 80-7041-841-9.
- [9] MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum, 1989.
- [10] MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-853-8.
- [11] MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. et al. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. ISBN 80-7184-311-3.
- [12] MUSIL, J. *Sociální psychologie*. Zlín: UTB – Academia Centrum Zlín, 2005.
- [13] MUSIL, J. *Vývojová psychologie I*. Zlín: UTB – Academia Centrum Zlín, 2006.
- [14] PROKOP, J. *Škola jako sociální útvar*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 1996. ISBN 80-86039-01-3.
- [15] SAK, P. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.
- [16] SHARRY, J. *Řešíme problémy s výchovou dětí a dospívajících*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1295-0.
- [17] TAXOVÁ, J. *Pedagogicko psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.
- [18] TRÉLAÜN, B. *Překonávání konfliktů v rodině*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-935-6.
- [19] VYBÍRAL, Z.: *Psychologie komunikace*. Portál, Praha 2005. ISBN 80-7178-998-4.

-
- [20] VÁGNEROVÁ, M. *Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0181-8.
- [21] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] ŠTYGLEROVÁ, T. *V roce 2008 se narodilo téměř 120 tis. dětí* . Pohyb obyvatelstva – rok 2008 [online].[cit. 2009-03-27].Poslední revize 13.3.2009. URL: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/coby031309.doc>>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – respondenti podle pohlaví.....	30
Graf č. 2 – respondenti podle věku.....	31
Graf č. 3 – respondenti podle typu rodiny.....	31
Graf č. 4 – respondenti podle nejvyššího dosaženého vzdělání rodiče.....	31
Graf č. 5 – mimoškolní aktivity.....	32
Graf č. 6 – prospěch.....	34
Graf č. 7 – vliv na vulgární komunikaci.....	36
Graf č. 8 – vnímání vulgární komunikace mládeží.....	38
Graf č. 9 – častost využívání vulgarismů.....	40
Graf č. 10 – přínos vulgarity.....	42
Graf č. 11 – důvody vulgárního vyjadřování mezi mládeží.....	44
Graf č. 12 – jak mluví rodiče se svými dětmi.....	46
Graf č. 13 – rozdíl mezi mluvou ve škole a doma.....	48
Graf č. 14 – reakce rodičů na vulgarismy.....	50
Graf č. 15 – komunikace v rodině.....	52
Graf č. 16 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví.....	54
Graf č. 17 – první vzpomínky na vulgarismus.....	56

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1 – aktivity podle pohlaví	32
Tab. č. 2 – aktivity podle typu rodiny	33
Tab. č. 3 – aktivity podle vzdělání rodičů	33
Tab. č. 4 – prospěch podle pohlaví	34
Tab. č. 5 – prospěch podle typu rodiny	35
Tab. č. 6 – prospěch podle vzdělání rodičů	35
Tab. č. 7 – vliv na vulgaritu mládeže podle pohlaví.....	36
Tab. č. 8 – vliv na vulgaritu mládeže podle typu rodiny	37
Tab. č. 9 – vliv na vulgaritu podle vzdělání rodičů	37
Tab. č. 10 – vnímání vulgární komunikace mládeží podle pohlaví.....	38
Tab. č. 11 – vnímání vulgární komunikace mládeží podle typu rodiny	39
Tab. č. 12 – vnímání vulgární komunikace mládeží podle vzdělání rodičů.....	39
Tab. č. 13 – četost využívání vulgarismů podle pohlaví.....	40
Tab. č. 14 – četost využívání vulgarismů podle typu rodiny	41
Tab. č. 15 – četost využívání vulgarismů podle vzdělání rodičů	41
Tab. č. 16 – přínos vulgarity podle pohlaví	43
Tab. č. 17 – přínos vulgarity podle typu rodiny	43
Tab. č. 18 – přínos vulgarity podle vzdělání rodičů	43
Tab. č. 19 – důvody vulgarity podle pohlaví	45
Tab. č. 20 – důvody vulgarity podle typu rodiny	45
Tab. č. 21 – důvody vulgarity podle vzdělání rodičů	45
Tab. č. 22 – komunikace v rodině podle pohlaví.....	47
Tab. č. 23 – komunikace v rodině podle typu rodiny	47
Tab. č. 24 – komunikace v rodině podle vzdělání rodičů.....	47
Tab. č. 25 – rozdíl v mluvě ve škole a doma podle pohlaví	48
Tab. č. 26 – rozdíl v mluvě ve škole a doma podle typu rodiny.....	49
Tab. č. 27 – rozdíl v mluvě ve škole a doma podle vzdělání rodičů	49
Tab. č. 28 – reakce rodičů na vulgarismy podle pohlaví	50
Tab. č. 29 – reakce rodičů na vulgarity podle typu rodiny	51
Tab. č. 30 – reakce rodičů na vulgarity podle vzdělání rodičů.....	51
Tab. č. 31 – komunikace v rodině podle pohlaví.....	52

Tab. č. 32 – komunikace v rodině podle typu rodiny	53
Tab. č. 33 – komunikace v rodině podle vzdělání rodičů.....	53
Tab. č. 34 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví podle pohlaví.....	54
Tab. č. 35 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví podle typu rodiny	55
Tab. č. 36 – pohled na vulgaritu opačného pohlaví podle vzdělání rodičů	55
Tab. č. 37 – první vulgarismy podle pohlaví	57
Tab. č. 38 – první vulgarismy podle typu rodiny	57
Tab. č. 39 – první vulgarismy podle vzdělání rodičů	57

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Milí chlapi a děvčata,

jmenuji se Soňa Zapletalová a jsem studentkou 3.ročníku oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tímto bych ráda požádala každého z Vás o vyplnění tohoto krátkého dotazníku, který je zcela anonymní a bude použit pouze pro účely mé bakalářské práce, která se zabývá vulgární komunikací. Prosím, odpovídej pravdivě a upřímně. Odpovědi, které Vám budou nejvíce vyhovovat zaškrtněte.

Pro objasnění: Vulgarismus = sprosté slovo = nadávka = slovní obhroublost.

Komunikace = dorozumívání mezi dvěma nebo více jedinci

1) Jaké mimoškolní aktivity navštěvuješ? (zaškrtni všechny, co navštěvuješ)

- Sportovní
- Výtvarné
- Naučné (doučování, jazyky, ...)
- Jsem doma a dívám se na televizi, hraji hry na počítači/playstationu
- Jsem doma a čtu si
- Chodím ven s kamarády
- Jiné (doplň jaké):

2) Jak se ve škole učíš?

- Na vysvědčení mám vyznamenání
- Na vysvědčení mám jedničky a dvojky, ale vyznamenání nemám
- Jsem průměrný. Na vysvědčení se mi objeví i trojka
- Na vysvědčení se mi objeví i čtyřka
- V některých předmětech stěží procházím

3) Co si myslíš, že má vliv na vulgární komunikaci? (zaškrtni všechny, co si myslíš, že by mohli mít vliv)

- Kamarádi
- Média (televize, internet, ...)
- Dnešní doba (stres, shon, ...)
- Rodiče
- Jiný názor (doplň jaký):

4) Jak vnímáš vulgární komunikaci ve svém okolí?

- Nelíbí se mi a vadí mi to
- Nelíbí se mi to, ale jinak mi to jedno
- Ať si každý mluví jak chce
- Je to moderní, líbí se mi to
- Jinak (doplň jak):

5) Jak často využíváš vulgarismů v běžné mluvě?

- Nikdy
- Jednou za týden
- Téměř denně
- Několikrát denně
- Téměř za každým slovem, větou

6) Co ti přináší vulgární komunikace?

- Nemluví vulgárně
- Pocit nadřazenosti, důležitosti
- Uvolnění energie
- Zapadnutí do party, mezi kamarády
- Zábavu
- Jiné (doplň jaké):

7) Proč si myslíš, že tví spolužáci mluví vulgárně?

- Nemluví vulgárně
- Chtějí zapadnout do party
- Mluví tak každý, ani si to neuvědomují
- Chtějí napodobit dospělé
- Jiný názor (doplň jaký):

8) Jak na tebe mluví tví rodiče?

- Chválí mě, oslovují zdvořilými
- Jednají se mnou jako se sobě rovným
- Někdy mi vynadají, jindy pochválí – záleží na situaci
- Mám pocit, že nikdy nic neudělám správně
- Jinak (doplň jak):

9) Jaký je rozdíl mezi tím jak mluvíš ve škole a jak mluvíš doma?

- Doma i ve škole mluvím s respektem k autoritám (k rodičům ani učitelům nejsem drzý/á).
- Doma mluvím, jak mě napadne, nehledám se. Ve škole se chovám slušně i o přestávkách.
- Doma si dovoluji být k rodičům drzejší. Ve škole se o přestávkách bavím jak mě napadne, v hodině jsem slušný/á.
- Doma i ve škole mluvím s autoritami s despektem (k rodičům i učitelům jsem drzý/á)
- Jiný (doplň jaký):

10) Když doma řekneš vulgarismus, jak na to zareagují tví rodiče?

.....

11) Jak se mluví u tebe doma?

- Jsme na sebe milí, oslovujeme se zdvořilými (maminko, tatko, Marto, ...).
 - Občas jsme na sebe milí a občas to doma zajiskří.
 - Nehádáme se, ale ani se neoslovujeme zdvořilými.
 - Občas se při hádce oslovujeme vulgárně.
- Pokud sis vybral/a tuto odpověď, napiš prosím kdo koho oslovuje vulgárně:

.....

- Stále se hádáme, vulgarismy jsou na denním pořádku.

- Jinak (doplň jak):

12) Pro dívku: Jak se ti líbí, když mluví chlapci vulgárně?

Pro chlapce: Jak se ti líbí, když dívky mluví vulgárně?

.....
.....
.....

13) Jaké vzdělání mají tví rodiče? (zaškrtni nejvyšší dosažené)

Matka:

- Nevím
- Má základní školu
- Je vyučená
- Má střední školu s maturitou
- Má vysokoškolské vzdělání

Otec:

- Nevím
- Má základní školu
- Je vyučený
- Má střední školu s maturitou
- Má vysokoškolské vzdělání

14) Z jaké jsi rodiny?

- Úplně
- Neúplně
- Jiné (napiš jaké):

15) Kdy jsi poprvé slyšel/a vulgární slovo? (zkus si orientačně vzpomenout)

.....

16) Jsi:

- Dívka
- Chlapec

17) Kolik ti je let?

Děkuji Ti za vyplnění dotazníku.